

GESZTENYÉSKERT BAPTISTA ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2024.

Mottónk:

„Ezt a kincset nem lehet médiára, könyvre, kazettára bízni. Véren át és lelken át, tenyérből tenyéren, testtel a testhez érve, zöldellő búzacsíra fölé hajolva, vagy épp az ünnepi gyertyát gyújtva csak az együttes élmény során adható át a hagyomány. Itt és most mutasd neki, tedd meg vele, amikor annak a tettnek ideje van.”

(Gabnai Katalin)

Tartalom

Preambulum:	4
A Baptista Szeretetszolgálat Küldetésnyilatkozata	5
1. A Gesztenyés kert Baptista Óvoda Pedagógiai Programja	6
2. A pedagógiai program az alább felsorolt jogszabályok figyelembe vételével készült:	9
3. Helyzetelemzés	11
3.1. Társadalmi környezet	11
3.2. Célmeghatározás, Célmegvalósítás-feladatok	11
3.2.1. Gyermekképzés	12
3.3. Programunk globális célrendszere	14
3.3.1. Alapvető céljaink	14
3.3.2. Feladataink	14
3.3.3. A testi fejlődés területén	15
3.3.4. Az érzelmi-szociális fejlődés területén	15
3.3.5. Az anyanyelvi, értelmi fejlődés területén	16
3.4. A fejlesztés rendszere	17
3.4.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	17
3.4.2. Programunkban a környezeti nevelés folyamatosan jelen lévő komplex hatás együttesként érvényesül, szerves részét képezi.	18
3.5. A program fejlesztési rendszere	19
3.6. Programunk szervezeti és időkeretei	20
4. A pedagógiai program tartalma	23
4.1. A játék	23
4.2. A gyermeki beszéd-készség fejlesztése	30
4.3. A mozgás	33
4.4. Munka jellegű tevékenységek	38
4.5. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	40
4.6. A külső világ tevékeny megismerése	43
4.7. Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai, matematikai tapasztalatok gazdagítása	47
4.8. Verselés, mesélés	50
4.9. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	54
4.10. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	57
4.11. A gyermek fejlődésének tervezése, megfigyelése, mérése, elemzése	61
5. Az óvoda gyermekvédelmi programja	62
6. Gyermekvédelmi munka az óvodában	63
7. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	67

8. Az óvodai élet megszervezésének elvei	69
8. 1. Az óvoda és az iskola	71
9. Az egészséges életmód alakításai	72
9. 1. A gyermekek egészségének védelme	74
10. Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés	75
11. A különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése	75
12. Pedagógiai Programunk alkalmazásának feltételrendszere	82
13. Ünnepek, ünnepélyek	84
Záró rendelkezések	86
Legitimáció	87

BAPTISTA OKTATÁS

Preambulum:

“... a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig tűrést, a tűrés mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet.” (Péter második levele, 1: 5-7)

A Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy elhívása az oktatásban: Az ősi bibliai igazság – „A bölcs tanítás az élet forrása.” (Pb.13:14.) – ma is érvényes. A baptista óvoda célja, hogy a gyermekek a lehető legjobb alapokat kapják egy boldog, kiteljesedett, sikeres jövőhöz. A baptista köznevelési intézmény keresztény értékekre és gondolkodásra épül, így a Teremtő és a teremtmény tisztelete, a gyermekszerepet alapozza meg a színvonalas nevelési-oktatási munkát, és a gyermekek személyiségének optimális fejlesztését.

Az Európában 450 éves, Magyarországon több mint 160 éves Baptista Egyházra a kezdetektől jellemző, hogy a társadalom felé nyitott, bibliai értékeket közvetítő, családközpontú közösség. Felnőtt-keresztséget gyakorló, több generációs gyülekezetekből álló protestáns felekezet, amely az egyén döntésére, szabad akaratának tiszteletben tartására épít. A Magyarországi Baptista Egyház több mint száz éve működtet egyházi oktatási intézményt és a rendszerváltás óta tart fenn általános iskolát, óvodát és alapfokú művészeti iskolát.

Keresztyén szellemű nevelésünk feladata, hogy a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése által gyermekeink önálló, felelősségteljes cselekvésre, őszinteségre, szabadságra törekvő, saját magukra a mértékletesség, másokra a türelem keresztyéni erényeit alkalmazó, helyes erkölcsi érzékkel rendelkező, problémamegoldó személyiséggé váljanak. Hisszük, hogy a szeretet a leghatékonyabb pedagógiai módszer, és ezzel támogatjuk, hogy a gyermekek e segítséggel találjanak rá az útra, az evangéliumi hitre, mely az Úr Jézuson keresztül Istenhez vezet.

A Baptista Szeretetszolgálat Magyarország egyik legnagyobb segélyszervezete, a megalakulása óta arra törekszik, hogy minden erejével és lehetősége szerint segítsen a szükségben lévőknek. A Baptista Szeretetszolgálat – alaptevékenységébe jól illeszkedően – köznevelési intézményeiben sokat tesz a hátrányos helyzetű, sajátos nevelésű igényű, és a roma tanulók felzárkóztatásáért, és a tehetséges gyermekek fejlődésének kibontakoztatásáért. Küldetése, hogy az általa fenntartott intézmény több legyen, mint óvoda: az a hely, ahol a gyermek teljes körű támogatást kap személyisége és képességei kibontakoztatásához.

A Baptista Szeretetszolgálat Küldetésnyilatkozata

Küldetésünk a ránk bízott gyermek fejlődésének minél teljesebb körű elősegítése. A keresztyén elmének kell a legjobb elmének lennie, amelyet Krisztus értelme világosít meg, és amely integrálja Isten alapelveit az akadémikus ismerettel. Küldetésünk személyes életpéldánkkal mintát adni. Törekvésünk, hogy a baptista óvodai intézmény olyan irányító testülettel, igazgatóval, pedagógusi karral és munkatársi gárdával rendelkezzen, akik a Biblia alapelveinek megfelelő nézőpontot alkalmaznak a mindennapi fejlesztő munka és az intézmény vezetése során.

Küldetésünk a gyermekek képességeinek kibontakoztatása. Minden tanulási tapasztalat célja, hogy hozzásegítse a gyermekeket Istentől kapott képességeik teljes kibontakoztatásához. A tanítás a következőkre összpontosít: - A gyermek számára megfelelő tevékenységek és szolgáltatások biztosítása. - A gyermek ráébresztése a társadalommal való kapcsolatára és az iránta való felelősségére. - Minden nevelési programba tartozó és ahhoz kapcsolódó óvodai tevékenység segítse a gyermekek intellektuális, lelki, társadalmi, érzelmi és fizikai fejlődését. Küldetésünk működés szempontjából hitelesnek lenni. Törekvésünk, hogy az intézmény mindennapos működési gyakorlata az integritás (feddhetetlenség, tisztesség, becsület), hatékonyság és számon kérhetőség következetes mintaképe legyen.

A bibliai értékek következetes alkalmazása, ahogy az oktatási intézmény:

- Példamutató igényességet mutat az intézmény működési szabályzatának fejlesztésében és a számon kérhetőség terén az intézményvezetés működésében.
- Az emberi erőforrásokat etikusan és igazságosan kezeli.
- A pénzügyeket feddhetetlenül és nyíltan kezeli, ill. ellenőrzi.
- A kormánnyal és a hatóságokkal egyenes és krisztusi kapcsolatot tart fenn.
- Etikus, világos és nyílt fejlesztési és stratégiákat dolgoz ki.
- Igazságos és következetes irányítási rendszert alkalmaz.
- A szülői kapcsolatok terén őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képvisel.

1. A Gesztenyés kert Baptista Óvoda Pedagógiai Programja

Bevezető

Intézményünk bemutatása:

A Gesztenyés kert Baptista Óvoda 2022. szeptember 1-től a Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy fenntartásában működik. Nevelési-oktatási célja, hogy tanulói a lehető legjobb alapokat kapják egy boldog, kiteljesedett, sikeres jövőhöz. Feladata, hogy a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése által gyermekeink önálló, felelősségteljes cselekvésre, őszinteségre, szabadságra törekvő, saját magukra a mértékletesség, másokra a türelem, a tolerancia elveit alkalmazó, helyes erkölcsi érzékkel rendelkező, problémamegoldó személyiséggé váljanak.

A fenntartó Baptista Szeretetszolgálat – alaptevékenységébe jól illeszkedően – óvodánkban is sokat tesz a hátrányos helyzetű, sajátos nevelésű igényű, és a roma tanulók felzárkóztatásáért, és a tehetséges diákok kibontakoztatásáért.

Küldetése, hogy az általa fenntartott intézmény: az a hely, ahol a tanuló teljes körű támogatást kap személyisége és képességei kibontakoztatásához.

Pedagógiai Programunkba beépítettük az 1962 óta működő Óvodánk kialakult gyakorlatának legjobb tapasztalatait, azért, hogy abból a már jól bevált, hagyományos értékeket megőrizzük, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését is beleépítettük.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának módosítása következtében Pedagógiai Programunkban is szükségessé vált az alapprogramnak való megfelelést felülvizsgálni és a szükséges kiegészítéseket megtenni.

A Program alappillére kettős: az érzelmekre épít és a gyermek tevékenységét, alkotóképességét hangsúlyozza.

Az érzelmeknek - fejlődés lélektani ismereteink és gyakorlati tapasztalataink alapján - rendkívüli jelentősége van az óvodáskorú gyermek életében. Az óvodáskor a nagyfokú emocionális ingerlékenység, érzelmi labilitás, polarizált érzelmek kora. Ezeket az életkori

sajátosságokat olyan értő, szeretetteljes pedagógiával szeretnénk befolyásolni, melyben a kisgyermek érzelme differenciálódhat, megnövekedhet az érzelmi állapot tartóssága, csökkenhet a gyermek érzelmi labilitása, megszelídülhet a végleteket mutató érzelmi reagálása, fokozódhat az érzelmek feletti uralkodás képessége, kialakulhat a gyermek gazdag érzelmi skálája és megjelenhetnek a magasabb rendű érzelmek

A program másik alappillére a környezetorientált értékrendszer óvodai életben való megvalósulása, a környezettel való ismerkedés óvodai nevelésünk egészében érvényesül. Áthatja az óvodai életet. E folyamatban a gyermekek egyénenként változó életkori lehetőségeinek figyelembevételével alakítjuk az egészséges életmódbeli szokásokat, a mozgásigény kielégítésére, a mozgás fejlesztésére törekszünk. Megalapozzuk a környezettel való konstruktív viszonyt. Meghatározó attitűdöket és magatartás módokat. Az élet és egymás iránti tiszteletre nevelünk.

A célunk: a gyermekeket megillető alapvető jogok, szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése szükségleteinek figyelembevételével, szeretetteljes, gyermekközpontú, befogadó nevelés minden gyermek számára – az egyenlő hozzáférés biztosításával. Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Óvodánk adatai

Óvoda elnevezése : Gesztenyés kert Baptista Óvoda

Címe : 2375 Tatárszentgyörgy, Kossuth utca 10.

Telefon/Fax : +36 29 319 254

Fenntartó : Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy

Címe : 1111 Budapest, Budafoki út 34/b.

Telefonszáma : +36 20 478 5309

Óvodai csoportok száma : 4, amelyek életkor szerint, tiszta összetételűek

A program készítői : az Óvoda vezetője

A Program jóváhagyója : az Óvoda vezetője

Óvodapedagógusok száma : 4 (+1 fő GYED)

Nevelőmunkát közvetlen segítők : 7 (+2 fő GYED)

Küldetésnyilatkozat

Intézményünk, a Gesztenyés kert Baptista Óvoda Pedagógiai Programja, gyermekeink számára az egyenlő hozzáférés biztosításával, a hátrányok leküzdése, a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermekek integrált, differenciált fejlesztése, érdekeiknek szolgálata, és az őket megillető jogaik biztosítása mellett kötelezte el magát.

Nevelőtestületünk elkötelezett az Óvodai nevelés Országos Alapprogramja szellemében készített Pedagógiai Program megvalósítására, s arra, - hogy az abban foglaltakat folyamatosan szem előtt tartva - fejlessze szakmai munkáját, mely egyben minden munkatársunk személyes felelőssége is.

2. A pedagógiai program az alább felsorolt jogszabályok figyelembe vételével készült:

- 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának módosításáról
- 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről (Nkt.)
- 229/2012. (VIII.28.) Korm.rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról (Vhr.)
- 2012. évi CXXIV. törvény a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. törvény módosításáról,
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról, (EMMI r.)
- 368/2011. (XII.31.) Korm. Rendelet az államháztartási törvény végrehajtásáról (kölségvetési intézmények esetén) (Ávr.)
- 2011. évi CXII. Törvény az információs önrendelkezési jogról, az információs szabadságról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai.szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló többször módosított 1992.évi XXXIII. tv. (Kjt.)
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 277/1997. (XII.22.) Kormányrendelet a pedagógus továbbképzésekről, szakvizsgáról, és módosítása

- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet az iskola egészségügyi ellátásról
- A nemzeti, etnikai kisebbség irányelve
- 2/2005. (III.1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvéről
- 32/2012 EMMI a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet,
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,
- 2003. évi CXXV törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségről.
- A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. Törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013.(VIII.30.) Korm. rendelet
- 137/2018. (VII.25.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 326/2012. (XII.17.) Kormány rendelet módosításáról
- diabéteszes gyermekek ellátása 2021.évi LII tv. egyes köznevelést érintő tv. változásáról

15. § 2/A A nevelési-oktatási intézményben, amennyiben a közétkeztetés keretében nem biztosítható a gyermek és a tanuló diétás étkezése, - a szülő, más törvényes képviselő írásbeli nyilatkozata alapján - a gyermek és a tanuló által az intézménybe bevitt, vagy a szülő, más törvényes képviselő által az intézménybe rendelt étel intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével is biztosítható. Ennek érdekében a nevelési-oktatási intézmény vezetője köteles biztosítani a hűtés, a melegítés és a fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

Nkt. 26. § (1) A nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A Pedagógiai Programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A Pedagógiai Program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a

fenntartó, a működtető egyetértése szükséges. A Pedagógiai Programot nyilvánosságra kell hozni.

3. Helyzetelemzés

3.1. Társadalmi környezet

Tatárszentgyörgy Pest megye déli részén fekszik. A település jellegét meghatározza, hogy két, viszonylag forgalmas út kereszteződésében helyezkedik el: a Dabast Ladánybenével és Örkényt Kunszentmiklóssal összekötő utak mentén. Budapeستől kb. 60 km-re van. Tatárszentgyörgy lélekszáma a 2000 főt meghaladja. Az emberek többsége segélyekből él, mert magas a munkanélküliek száma. Ennek oka, hogy kevés a munkalehetőség a településen és az itt élő emberek közül többen alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek. A szülők nagy számban igénylik az óvodai ellátást, mert itt biztosítva van a gyermekek számára a háromszori étkezés.

Az Óvoda épülete 1962-ben épült, eredetileg is annak szánva. Többszöri átépítés, bővítés után nyerte el mai formáját. 2016 - ban nyert pályázat útján egy negyedik csoportszobával és hozzá tartozó mosdó helységgel bővült az épület. Játszóudvara is 2016 - ban bővült.

Az újonnan épült mosdóhelyiség teljesen megfelel az előírásoknak, a régi mosdóhelyiségek felújításra szorulnak.

Pályázati forrásból a 2021/2022-es nevelési évben új udvari játszóeszközök telepítésére is sor került.

3.2 Célmeghatározás, Célmegvalósítás-feladatok

Célunk: Biztosítjuk a gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Pedagógiai tevékenységrendszerünk és tárgyi környezetünk segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Kiindulási pontok:

Óvodai Programunk saját készítésű és adaptált az Ócsai Nefelejcs Napközi Otthonos Központi Óvoda Helyi Pedagógiai programból és az Országos Alapprogramból tevődik össze.

3.2.1. Gyermekképünk

A gyermek mással nem helyettesíthető egyedi személyiség és egyben szociális lény, egyszeri és megismételhetetlen (individuum) személyiség. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését a genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások határozzák meg. Életkori sajátossága az érdeklődés, befogadni akarás, az önmegvalósításra törekvés.

Az óvodánkban folyó nevelés gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

- A gyermek *tevékenykedik, emlékezik, gondolkodik*, főleg azonban érez és akar. A világot meg kell ismernie, mert csak így tud benne élni. Minél tudatosabban figyel, gondolkodik, annál kíváncsibb lesz, annál több megismerni valóra bukkan. Nincs megállás, elindul az emberré válás útján.
- *Tiszteljük és szeretjük* Őt, figyelünk Rá és *segítünk neki*, ha arra szüksége van. Arra törekszünk, hogy minden nap pozitív élményekkel élje át környezetéhez való viszonyát, gazdagodjék, gyarapodjék általa. A gyermeket – mint fejlődő személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és *bizalom* övezi. *Gondoskodás* és különleges védelem illeti meg.

Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvodai nevelés célja, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Értékeink:

Gyermeki szükségletek kielégítése.

Derűs, családi, nyugodt légkört teremtve biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Gondoskodunk a gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítéséről. Kiegyensúlyozottabbá válásuk érdekében egészsége, mozgásra motiváló környezet biztosításával szeretetteljes játékos légkör kialakításával teremtjük meg az objektív feltételeket.

- *Nyelvi szocializáció:* Beszédértő és beszédet alkalmazó gyermekek nevelése.
- *Kapcsolatteremtés:* A közösségi életre való felkészítés, a szociális életképesség kialakítása.
- *Kommunikáció:* Közmegegyezésre való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélést és az együttműködést szolgálják.
- *Személyiségfejlesztés:* Óvodásaink személyiségének fejlesztését, valamint a tehetséggondozását - változatos tevékenységfajták feltételeinek biztosításával élményre és tapasztalatra építettséggel - minél összetettebb tevékenységformák megszervezésével valósítjuk meg.

- Pedagógiai tevékenységrendszerünkkel és tárgyi környezetünkkel segítjük a gyermek környezettudatos magatartásának kialakítását.
- *Differenciált fejlődés elősegítése*
  - szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése,
  - fejlődésének elősegítése érdekében
  - egyénre szabott fejlesztési tervek készítése

3.3. Programunk globális célrendszere

3.3.1. Alapvető céljaink

- Az óvodások nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkor és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése.
- A természet szeretetére nevelés.
- A gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél figyelembe vesszük az eltérő fejlődési ütemet, biztosítjuk a kompenzációt, a sérült funkciók működésének differenciált és tudatos fejlesztésével.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése, sikeres iskolakezdésük elősegítése.

3.3.2. Feladataink

Nevelési céljaink megvalósítása érdekében óvodai nevelő munkánkkal az alábbi feladatokat valósítjuk meg a 2,5 -6 éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak eltérő fejlődési ütemének szem előtt tartásával, a gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítésével.

- Az egészséges életmód alakítása,
- Az érzelmi az erkölcs nevelés és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása,
- Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.3.3. A testi fejlődés területén

- Humánus, egészséges, *esztétikus környezet* megteremtésével a nevelő hatások kedvező érvényesülésének elősegítése.
- Egyéni igényeknek, szükségleteknek megfelelő *higiénés gondozással* a gyermekek egészségének védelme, edzése *óvása, megőrzése*.
- Személyes képességek fejlesztésével az *egészséges életmód* jó szokásainak megalapozása, a tisztálkodás, az étkezés - *különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír - tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése* - a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés,
- *Rendszeres mozgással* a testi képességek, a fizikai erőnlét, állóképesség, ügyesség, az összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a turizmus iránti érdeklődés felkeltése.

3.3.4. Az érzelmi-szociális fejlődés területén

- *Szeretettel* érzelmi támaszt, biztonságot nyújtó, *érzelmekben gazdag családi óvodai élet megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig*.
- *A beszoktatás* időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Az óvónő a szülőkkel közösen teremti meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Óvodánkban nagyfokú körültekintéssel tervezzük meg a 2,5-3 éves gyermekek beszoktatását.
- Közös élményekkel, tevékenységekkel, a környezetben való biztonságos eligazodást segítő szokásokkal a gyermekek *erkölcsi tulajdonságainak* (egymásra figyelés, együttérzés, egymás elfogadása, önállóság, önfegyelem, feladat- és szabálytudat, kitartás) erősítése.
- *A szokás- és normarendszer megalapozása*
- *A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés* elősegítése.
- A gyermekek *szociális érzékenységének*, érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességének fejlesztésével az együttműködés, a megfelelő önfejlesztés, önértékelés és önérvényesítés kialakítása.

- *A természeti, emberi, tárgyi környezet* szépségeinek, esztétikájának, értékeinek felismertetésével a környező világgal való pozitív töltésű érzelmi viszony erősítése, önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés. A környezet cselekvő megismerése és alakítása során a gondoskodás, felelősségvállalás, óvás, védelem igényének a megalapozása. A szűkebb és tágabb környezet megismerése, a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családra való kötődés alapja, hozzásegíti a gyermeket ahhoz, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére, megalapozva a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítását.

3.3.5. Az anyanyelvi, értelmi fejlődés területén

- Érzelmi indíttatású, játékos, mozgásos tevékenységeken keresztül, sokszínű élmény, *tapasztalatszerzéssel* a természeti, emberi, tárgyi környezet iránti érdeklődés felkeltése, valamint a gyermekek meglévő tapasztalataira, természetes kíváncsiságára építve a tudásvágy ébrentartása.
- A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalataink rendszerezése, célirányos bővítése a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása során az *értelmi képességek* (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) fejlesztése.
- A nevelési feladatok minden mozzanatában közvetítő elemként jelen lévő anyanyelv fejlesztése a *kommunikáció* különböző formáinak alakítása.
- Az *anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció – beszélő környezettel, helyes mintaadással szabálykövetéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelenjen meg. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására* *elegendő* *figyelem* *fordítása.*

Különös figyelmet fordítva a gyakori beszélgetésekre, valamint az érzelmek, gondolatok szóban, mozgásban, ábrázolásban való *szabad önkifejezésének* kibontakoztatására.

3.4. A fejlesztés rendszere

Óvodánk helyi programja a személyiségfejlesztés fő feladatainak az alapvető gyermeki tevékenységek és a környezeti nevelés fejlesztési tartalmainak meghatározásával épül fel. A gyakorlatban ezek szerves egységet alkotnak, elősegítik a nevelési cél kiteljesedését. A folyamatos tevékenységrendszerben külön-külön is és együttesen is biztosítják az életkornak megfelelő tanulást. Komplexitásuk és integráltságuk lehetővé teszi az egyéni különbségek és sokoldalúságok figyelembevételét és differenciálását a gyermek harmonikus fejlődése érdekében.

3.4.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

- Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a *teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja*. Nem szűkül le az ismeretszerzésre az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett *kötött vagy kötetlen tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg*.
- *A tanulás feltétele a gyermek a gyermek cselekvő aktivitás, a közvetlen sok érzékszervet foglalkoztató, felfedezés lehetőségének a biztosítása, kreativitásának az erősítése.*
- *A tanulás lehetséges formái* az óvodában:
  - az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
  - a spontán játékos tapasztalatszerzés.
  - a játékos, cselekvéses tanulás.
  - a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő tanulás
  - az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
  - a gyakorlati probléma megoldás.

A gyermeki tevékenységek közül *első a játék*, amely áthatja a gyermekek egyéb tevékenységeit is. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Az óvodáskor egészében a játékhoz hasonlóan a *mozgás* is jelentős szerepet kap és tölt be, átszövi a mindennapi tevékenységeket.

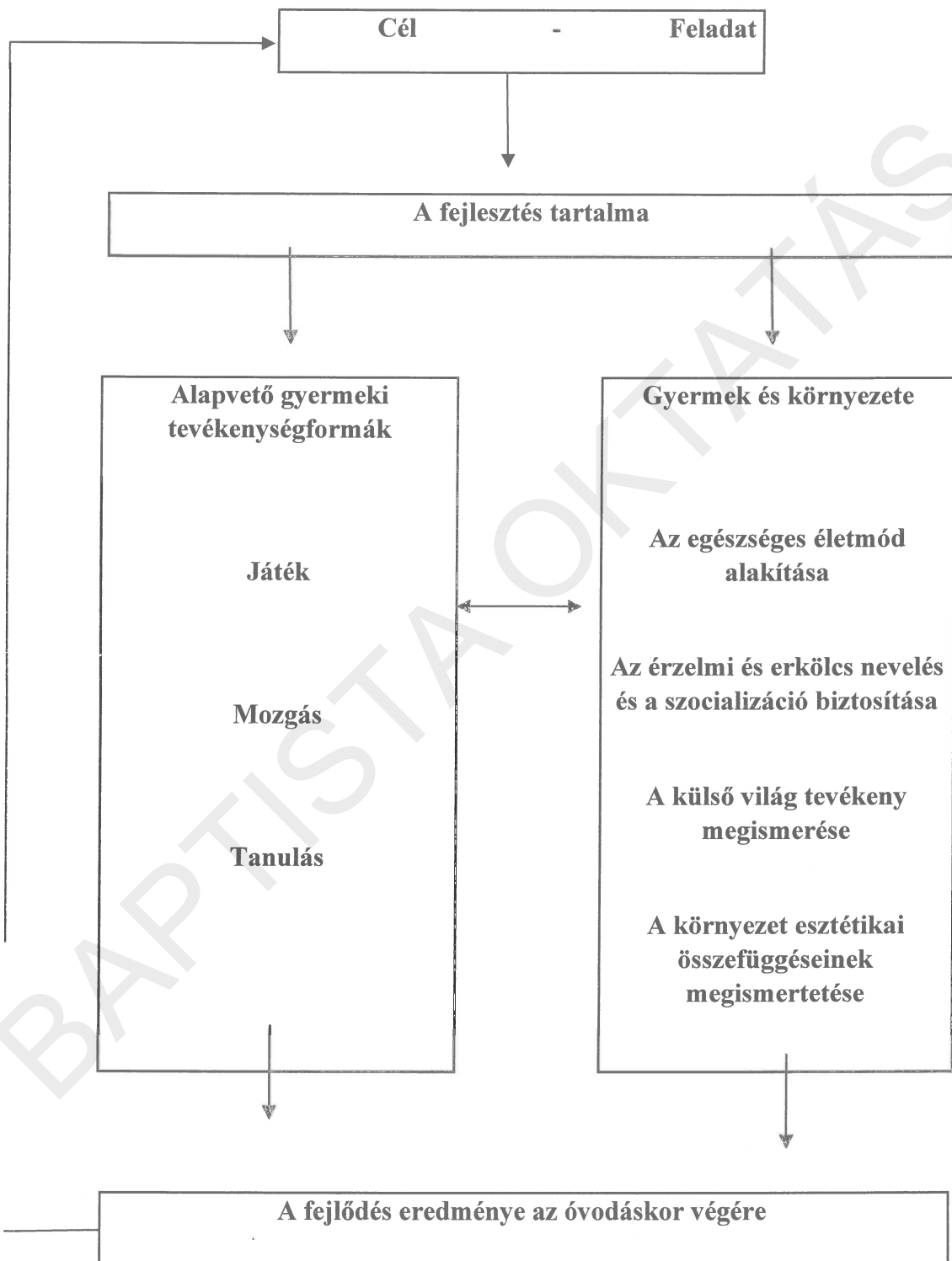
3.4.2. Programunkban a környezeti nevelés folyamatosan jelen lévő komplex hatás együttesként érvényesül, szerves részét képezi.

- Az *egészségmegőrzés*, amely az egészséges életmód és életvitel biztosításával, modellek alapján történő szokás és attitűd, tanulással valósul meg.
- A társas környezetbe való beilleszkedés, a *szociális tanulás*, amely a bizalom és a partnerség, a társas kölcsönhatások és együttműködés megteremtésével, a közösségi életnormáinak kialakításával valósul meg.
- A *munkára nevelés* (önkiszolgálás, környezetalakító tevékenységek).
- A *matematikai nevelés* (a környezet tárgyainak tulajdonsága, kiterjedése, számossága, irányok, térben, síkban).
- Az *irodalmi nevelés* (mesék, melyek tájékoztatják a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatairól megfelelő viselkedésformáiról).
- A *vizuális nevelés* (a környezet esztétikai hatásai, ábrázolásban való megjelenítése, formák, színek, természetes anyagok).
- A *zenei nevelés* (nép kultúránk, zenei hagyományaink ápolása, kötődések, identitások).

S mindez nem nélkülözheti az *anyanyelv* használatát, hiszen a beszéd közvetítő elem az emberi kapcsolatokban, a természetim tárgyi környezettel való ismerkedésben.

Nevelésünk fejlesztő hatását a fejlődés eredményei mutatják, amelyek tendenciák, és rugalmasan értendők. Ezek ismerete, összevetése az egyes gyermek fejlődési ütemével, támpontot nyújt nevelő munkánkhoz.

3.5. A program fejlesztési rendszere

3.6. Programunk szervezeti és időkeretei

Napirendünk fő keretei:

Napirendünket a lehető **legtágabb időkeretben** szervezzük, melyet a rugalmasság, folyamatosság jellemez. A gyermek az életkorának és egyéni szükségleteinek megfelelően fejlődhessen biológiailag és pszichológiailag egyaránt, így leghosszabb időtartalmú a játéktevékenység. A napirend fő keretei állandóak, hogy a gyermek biztonságban érezze magát, és szokásrendszere stabilizálódjon.

A napirend ajánlás, tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek. Ennek alapján minden csoportban az óvónő dolgozza ki a gyermekek számára leginkább ideális napirendet.

Időkeret	Tevékenységek
6.00-7.30 7.30-11.45	<u>Játék a csoportszobában vagy szabadban</u> Gyülekezés, személyes percek, szabad játék Testápolási teendők, folyamatos reggeli Játék, játékba integrált egyéni és mikrocsoportos tevékenységek a csoportszobában vagy a szabadban: Külső világ tevékeny megismerése Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Mozgás, irányított mozgásfejlesztés Mindennapos testnevelés: mozgásos játékok, zenés mozgásos percek, Tapasztalatszerzések, séták . Mindennapi edzés: kocogás, futás
11.45-15.00 15.00-15.30	<u>Játék a csoportszobában vagy a szabadban</u> Ebéd, testápolási teendők Pihenés, alvás mesével, altatóval Testápolási tevékenységek, uzsonna

15.30-17.00	Játék, szabadon választott egyéb tevékenység a csoportszobában vagy az udvaron. Egyénenkénti és/vagy kiscsoportos részképesség fejlesztés
-------------	--

Hetirend: A hetirend elkészítése a csoportban dolgozó óvónők feladata. Figyelembe kell venni a csoport kor szerinti megoszlását, a szervezet tanulásra fordítható időkeretet, a többi csoport igényeivel.

Hetirend ajánlás:

HETIREND	
HÉTFŐ	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Verselés, mesélés ➤ Külső világ tevékeny megismerése ➤ Mindennapos testnevelés
KEDD	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Verselés, mesélés ➤ Külső világ tevékeny megismerése: Matematikai tartalmú tapasztalatok ➤ Mindennapos testnevelés
SZERDA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Verselés, mesélés ➤ Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ➤ Mindennapos testnevelés
CSÜTÖRTÖK	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Verselés, mesélés ➤ Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc ➤ Mindennapos testnevelés
PÉNTEK	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Verselés, mesélés ➤ Mozgás

A tevékenységek megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Az óvodai nevelés tervezését, a gyermekek megismerését és fejlesztését, fejlődésének nyomon követését különböző, kötelező szakmai dokumentumok szolgálják (csoport napló, fejlődési napló, felmérő lapok). Az óvónő a gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi, írásban rögzíti és a gyermek a fejlődéséről évente kétszer tájékoztatjuk a szülőt.

4. A pedagógiai program tartalma

4.1. A játék

Célunk a gyermekek sokoldalú fejlesztésének biztosítása az önkéntesen választott tevékenységein keresztül.

Feladat a gyermek egyéni vágyainak, ötleteinek változatos játék lehetőségekben az élmények, tapasztalatok gazdagításával a sokszínű, szabad játék kialakulásának elősegítése.

A játék feltételeinek biztosítása

- **Nyugodt, barátságos légkört, otthonos életkörülményeket** alakítunk ki, amelyben a gyermekek óvodába érkezésüktől kezdve önálló választás alapján játszanak. Szabadon döntenek a játékfajták, játszótársak, a játékhoz szükséges eszközök kiválasztásában, a játék helye, ideje, elmélyítése terén lehetőségük van a szemlélődésre, válogatásra, félrehúzódsra, egyedüllétre, a gyermeki ötletek szabad áramlására, a tárgyak kreatív használatára, a magányos vagy társakkal együttműködő játéokra.
- **A játékhoz szükséges időt** rugalmas napirendünk biztosítja. Homogén életkorú csoportjainkban a kisebbek az alvás, étkezés, tisztálkodás kivételével csaknem minden időt játékkal töltenek. A nagyobbak folyamatos, egyre gazdagabb játékokat akár több napon keresztül is folytathatják.

Időjárástól függően lényeges törekvésünk, hogy minél több időt biztosítsunk a szabad levegőn történő játéknak.

- Épített környezetünk lehetőségeit kiaknázva **állandó és variálható teret** alakítunk. Az egymástól jelképesen elhatárolt, meghitt, kuckószerű helyek választható játéktémákat kínálnak.

Állandó helyek:

- családi játék, szimbolikus játékok helye

(emocionális, szociális terület, esztétikai ízlést formál, meleg zárt hely babákkal, konyharésszel)

- mozgás, énekes játékok szabad tere

(emocionális-szociális terület, nyitott, eszközválasztékkal)

- természetsarok, kísérletező tevékenységre serkentő hely

(kognitív-szociális terület, nyitott, jól megközelíthető hely, közvetlen természeti környezetünkből, sétáink, kirándulásaink alkalmával gyűjtött „kincsekkel”, gyermekek által gondozott növényekkel)

- rajzolás, festés, agyagozás, tárgykészítés, kézimunka helye

(emocionális-szociális terület, kézközelben lévő sokféle manuális, önkifejezésre inspiráló eszközökkel)

- mesesarok

(emocionális-szociális terület, de alkalmat kínál a magányra, elvonulásra is, meleg, zárt hely, esztétikus mesés-verses könyvekkel, bábokkal, maszkokkal, jelképes kellékekkel)

- építőjáték sarok

(kognitív-szociális terület, nyitott, bővíthető, határai jelképesek, konstruálást, tervezést elősegítő különböző eszközökkel)

Olyan játékeszközöket biztosítunk, amelyek motiváló, fejlesztő hatást váltanak ki, a játék tárgyaiként elősegítik a cselekvést, gazdagítják a gyermeki elképzelések megvalósulását.

Az eszközök a gyermekek számára könnyen elérhetőek, azokat időnként cseréljük, javítjuk. Törekszünk a jó minőségre, a természetes alapanyagokra, a variálhatóságra.

Az értelem- és képességfejlesztő, valamint a környezeti ismereteket is rendszerező eszközeink egy része saját tervezésű és kivitelezésű (pl.: társasjátékok, szerencsekerék, puzzle, memóriajáték, állatkerti séta...).

Udvari játékeszközeink hatékonyan szolgálják a nagymozgások fejlődését. A játékhoz szükséges eszközöket a csoportszobában megszokott mennyiségben és minőségben, a szabadban is biztosítjuk.

Helyi pedagógiai programunkban kiemelt jelentőséget kap a közvetlen környezetben, a sétákon, kirándulásokon történő gyűjtögetés (pl.: kisebb-nagyobb kövek, kavicsok, gyökér, fatuskó, jégdarabok, fantáziálás, ki mit lát bele...), és ezek játékhoz történő felhasználása.

A játék témáját, tartalmát befolyásolják mindazok az élmények, benyomások, tapasztalatok, amelyeket a gyermek a családban, óvodában szerez.

Törekszünk az óvodán kívül szerzett élmények megismerésére, mert kiindulópontja lehet a közös játéknak, s mert ezek az információk jelentősek az egyéni bánásmód, a családdal való együttműködés érdekében is.

Helyi nevelési programunkban kiemelt fontosságot kapnak a közvetlen környezetből, sétákon, kirándulások alkalmával szerzett élmények, benyomások, megfigyelések. Mindezek fejlesztő hatásúak, hozzájárulnak a gyermekek tapasztalatainak gazdagodásához s ily módon játékuk színesebbé válásához.

A játékfajták tartalmának gazdagítása

- *A gyakorlójáték* elősegíti a tárgyak különböző tulajdonságaival, egymással, viszonyaikkal való ismerkedést, hatékonyan fejleszti a szem-kéz koordinációt és kezességet. Óvoda pedagógusaink feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítsanak a különböző játékformákhoz. A feltételek megteremtése mellett a szükség és igény szerinti együttjátszással támogató,

serkentő, ösztönző magatartással nem direkt reakcióval biztosítjuk az elmélyült játék kibontakozását.

Bátorítjuk a cselekvések megismétlődését, az együttes játék során mintát adunk az eszközök használatához.

A gyakorló játéktól a szerepjátékig való fejlődést különösen azoknál a gyerekeknél segítjük, akik tartósan ezen a szinten maradnak.

- A gyermekek fejlődésével az eszközökhöz való ragaszkodást fokozatosan felváltja a szerepekhez való ragaszkodás. *A szimbolikus játék* során a gyermek vállalt szerepén keresztül, a valóság számára lényeges mozzanatait egyéni módon jeleníti meg, használva a szerephez társult (látott, hallott, megfigyelt) mozdulatokat, nyelvet, stílust. Már a legkisebbek játékában is megfigyelhető a „mintha” helyzetek létrehozása, egyszerű kellékekkel és mozdulatokkal megjelenített szerepek eljátszása. A szerepjátékok apró tartalmi elemekkel bővülnek, az élmények egyre színesebben, gazdagabban épülnek be a játékba. A nagyobbaknál domináns, érzelmmel telített játékká válhat, ezt elősegíti a játék elgondolásának, a többféle ötlet egyeztetési képességének fejlődése is. A létrejövő tartalma játékban a gyermekek gyakran és sokat beszélgetnek, társaikhoz alkalmazkodnak, a többféle szerepvállalással fejlődik képzeletük, kommunikációjuk, együttes cselekvőképességük. Magunk is szervezünk szerepjáték helyzeteket, mintát adunk a kapcsolatok, közös cselekvések kialakulásához.
- *A dramatizálás és bábozás* során a gyermekek szabadon, kötetlenül jelenítik meg irodalmi élményeiket.

Rendszeresen ismétlődő meseélményekhez juttatjuk a gyermekeket, a kedves mesék megjelenítésében modellt adunk egy-egy mesehős megformálásához.

Készen vett, saját és a gyermekekkel közösen készített eszközöket, kellékeket, jelképeket használunk, fokozva a bele élő képességeit és az önkifejezést. A bábozási kedvet egy-egy kedvenc bábbal is segítjük.

A meseélmények arra ösztönzik a gyermeket, hogy újra átélje, maga is részese legyen a történetnek saját elképzelései, vágyai és a benne nyomot hagyó élmény alapján. Az

érzelmi, esztétikai élmények, gyermeki szándék és elképzelés szerinti át- és továbbformálása fejleszti az önkifejezést, kreativitást, a beszédet és mozgást.

- **Az építő, konstruáló, barkácsoló** tevékenységek eszközeinek, anyagainak használatát, kezelését modelláljuk, technikákat tanítunk. A természetben gyűjtött anyagokból az érdeklődő gyermekekkel barkácsolunk, azokat a gyermekek az építő játékokban is felhasználják.

Az „én csináltam” élménye hozzásegíti a gyermeke önmaga megismeréséhez, saját képességei felméréséhez és a variációs lehetőségek felismerése újabb és újabb, mindjobban elmélyült alkotásra serkenti. Az elért sikerek jól fejlesztik az önbizalmat, a kombinációs készséget, az értelmi, manuális képességeket, emellett kivívják a társak és a felnőttek elismerését, és ez a többi gyermeket is alkotásra készíti.

A kezdetben spontán létrejövő alkotások mellett egyre fontosabbá válik az előre elgondolt céllal végzett építés, szerkezet konstruálás, amely gyakran kapcsolódik a szerepjátékhoz.

A nagyobbaknál már a dramatizálás, bábozás, szerepjáték természetes velejárójává válik a barkácsolás, ezt segíti az egyre biztosabb anyag- és eszközhasználat.

- **A szabályjáték** jellegéből következően a szabályok pontos betartását, a szabályoknak megfelelő viselkedést igényel. egyes fajtái főként a mozgást, mások elsősorban az értelmi képességeket fejlesztik, mindemellett lehetőséget nyújtanak a helyes magatartás normáinak gyakorlására.

A szabályjátékok kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek fejlettségét, kívánságait. Elsősorban olyan játékokat alkalmazunk, amelyek egyszerű szabályai a gyermekek számára könnyen betarthatóak, ugyanakkor ügyességet, szellemi erőfeszítést is igényelnek.

E játékok hatására a gyermekekben a szerénységgel és mértéktartással együtt alakul az eredményességre törekvés, fejlődik a felelősség- és közösségtudat.

Élni tudnak annak a lehetőségével, hogy maguk hozzanak létre szabályokat, hogy maguk legyenek a játék (ok) vezetői.

A játék hatással van a gyermeki mozgás és az értelmi képességek fejlődésére. A játékszituáció, a „mintha” helyzetekbe való beleélés gazdagítja a képzeletet, a tevékenységek közben felmerülő problémák megoldása hozzájárul a gondolkodás fejlődéséhez. A közös játék igénye és lehetősége erősíti a gyermekek közötti kapcsolatokat.

A játék által kiváltott pozitív érzelmek hatásfokozók, általuk épül be minden új vonás a gyermeki személyiségbe. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait a játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, pszichikumot, a mozgást, a személyiséget fejlesztő élményt adó tevékenységgé.

Az óvónő játéktámogató szerepének megvalósítása

Játéktámogató magatartásunkat meghatározza az adott szituáció, az adott játékfajta. Segítjük a játékhoz szükséges feltételek megteremtését, csak szükséges mértékű és a gyermekek számára érthető, teljesíthető szabályokat vezetünk be.

A játékok elrakását, elrendezését rugalmasan kezeljük, ugyanakkor kialakítjuk a szükséges mértékű rendrakás és a játékok megbecsülésének szokását.

Az elmélyült, nyugodt, probléma és konfliktusmegoldó játék esetében visszafogott, szemlélő, játékot követő szerepet valósítunk meg.

Modellt nyújtunk, ha a gyermekek kérik, játszótársként részt veszünk a játékban, eszközt kínálunk, ötletet adunk, ha szükség van rá, kezdeményezünk.

Játék helyzetekben támogató, elfogadó, megengedő attitűddel veszünk részt, bármikor rendelkezésre álló, együttműködésre kész partnerek vagyunk.

Indokolatlanul nem avatkozunk a játékba, közbelépünk nemkívánatos viselkedési forma, vagy testi veszélyeztetés esetén, vagy ha a konfliktust nem képesek önállóan megoldani a gyermekek.

A gyermekek spontán játéka és az általunk kezdeményezett játékok, a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységek együttesen töltik be a gyermekek egész napos óvodai játékterét.

A játék nevelési eszköz funkciójának megvalósítása érdekében alkalmazzuk az általunk kezdeményezett játékokat, amely a gyermek számára szabadon választott, felkínált tevékenység, jól ötvözi magába a spontán játék és az irányított gyermeki tanulás jellemző vonásait. A mozgásos, énekes, egyéb képességfejlesztő játékok során a téma, hely, eszköz, szabály megteremtése mellett játékszeretetünk kifejezésével, a gyermeki érzelmre hatva motiváljuk a részvételt.

Minden fejlődési szinten építünk a gyermekek játékos beállítódására, játékigényére. Az általunk kezdeményezett játékos tevékenységben résztvevő gyermek megtanul igazodni, szükség szerint lemondani saját elképzeléseiről, fejlődik kitartása, eredményességre törekvése.

Pedagógiai munkánk fontos elemének tartjuk a játék, a játszó gyermekek folyamatos megfigyelését. Ezek hasznos információt nyújtanak az egyes gyermek fejlődéséről, érzelmi, hangulati állapotáról, a társas kapcsolatok, a beszéd- és értelmi képességének alakulásáról.

A játéktevékenységek fejlődésének általános tendenciáin túl figyelembe vesszük a fejlődés egyéni sajátosságait.

A fejlődés eredménye óvodáskor végén

- Megfelelő tapasztalatok, élmények nyomán a gyermekek játékában dominánssá válik a szimbolikus játék.
- Tartósan kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátszás igénye, tudnak vezetni és egymáshoz, valamint a játék szabályaihoz igazodni.
- Általuk kedvelt mese, kitalált történet hozzájuk közelálló mozzanatait cselekményben, dramatizált szövegben, mozdulatokban, illetve bábok segítségével visszaadják.
- Alkotásaikat sok egyéni ötlet alapján hozzák létre, képesek a különféle anyagok kombinálására, bonyolultabb építmények készítésére, azoknak játékban való felhasználására.

- Nagyobb ügyességet, szellemi erőfeszítést igénylő szabályjátékok megtanulására is képesek.
- A játékban és a társas viselkedésben a normát betartják.
- A játéktémákat képesek napokon keresztül folytatni társaikkal.

4.2. A gyermeki beszédkésztség fejlesztése

A játékot kísérő erős érzelmek kiváltják a gyermekek közlési vágyát, fokozzák beszédkedvüket. Az együttjátszást kísérő párbeszédnek természetes körülmények között fejlesztik a beszédet és az egymáshoz alkalmazkodást viselkedésben, kommunikációban egyaránt.

A gyermekek szerepvállalásaikban, szóban, hanglejtésben, gesztusban, mimikában is azonosulnak a szereppel. Felismerik és gyakorolják a különböző helyzetekhez illeszkedő beszédmódok és nyelvi eszközök használatát.

A beszédkésztség fejlődését beszédviselkedésünk mintáival segítjük. Alkalmazzuk a bábjátékot, amely az elbeszélő és párbeszéd formák, a hangerővel, hangszínnel való bánásmód gyakorlásával fejleszt. Közvetlen beszédfejlesztő céllal alkalmazzuk az anyanyelvi játékokat.

Ezek mindegyike jól szolgálja a beszéd összetevők, az összefüggő beszéd és párbeszéd fejlődését, fejlesztését.

A beszédkésztség, kommunikáció fejlesztése

- Nevelőmunkánkat áthatja a gyermekekre való figyelés, érzéseik, gondolataik meghallgatása, kérdéseik megválaszolása, a minél gyakoribb beszédkapcsolat kialakulásának serkentése.
- *A gyermekeket arra neveljük, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket, véleményüket, erre személyes perceket is biztosítunk. **Ösztönözzük a beszéddel történő kapcsolatteremtési törekvéseket**, megnyilvánulási szándékot, a*

párbeszéd kialakulását, fejlesztjük a kommunikációs helyzetekhez való alkalmazkodási képességet.

Hiteles beszédviselkedésünk, a nyelvi és nem nyelvi elemek helyzethez illeszkedő, túlzásoktól mentes használata a beszédmegértést, helyes ejtés fejlődését. A beszédben bátoralanabb gyermekeket biztatjuk, beszédre motiváljuk, segítjük a szókinccs gyarapodását.

- *A gyermekek anyanyelvi fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérjük.* A beszédhibákkal, gátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzdő gyermekek fejlődését megsegítjük logopédus segítségével.

A beszédképesség fejlődésével növekszik a gyermek környezetével való érintkezésének biztonságérzete, fejlődik tájékozottsága, önkifejezése.

A gyermekek tevékenységeik során beszédkapcsolatba lépnek társaikkal, a felnőttekkel. Különböző élethelyzetekben gyakorolják az odafordulás udvarias formáit (helyes köszönés, bemutatkozás, megszólítás, a beszélgetésbe való be- és kilépés).

Elmondják élményeiket, elképzeléseiket, véleményüket alkalmazkodva a beszédhelyzethez. Kifejezik akaratukat, vágyaikat, szükségleteiket, kérdeznek, válaszolnak. Beszédhelyzetben türelmesen meghallgatják egymást, viselkedésben, beszédben gyakorolják az egymáshoz való alkalmazkodást.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek felszabadultan, aktívan tevékenykednek, képesek együttműködni, egymásnak segíteni.
- Igényükké válik a helyes viselkedés és cselekvés szokás szabályainak megtartása.
- Konfliktus megoldási módokat ismernek, önállóan is alkalmaznak, képesek társaikkal egyezkedni.
- Képesek választani a felkínált tevékenységek közül.

- A megkezdett tevékenységet folytatják, a vállalt feladatot befejezik, igyekeznek legyőzni az akadályokat.
- Döntési helyzetekben önálló döntéshozatalra képesek.
- Figyelmesen meghallgatják és megértik mások beszédét, az alapvető metakommunikációs jelzéseket felfogják, alkalmazzák.
- Bátran, szívesen beszélnek az életkornak megfelelő tempóban és hangsúllyal, gondolataikat, érzelmeiket mások számára is érthető formában fejezik ki.
- Elképzeléseiket társaikkal és a felnőttekkel kulturáltan megbeszélik.
- Alkalmazzák a szófajokat, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak, közölnek, leírnak, mesélnek.
- Beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő beszédük kialakul.
- Szociálisan éretté válnak.

4.3. A mozgás

Célunk a gyermeki mozgásigény kielégítése, a testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.

Feladatunk rendszeres mozgással az alkalmazkodó, tájékozódó képesség és az akarati tulajdonságok fejlesztése.

Az összerendezett nagy- és kismozgások, finommozgások kialakulásának elősegítése, az egészséges életvitel megalapozása. A spontán játékba ágyazott mozgástevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

A mozgás feltételeinek biztosítása

- *Mozgásra inspiráló, biztonságos, tiszta környezetet*, szabad tereket, megfelelő időt biztosítunk a természetes és szervezett mozgásra. Óvodakertünk fából készült egyszerű felszerelése, a nagy mozgástér és az egyéb tevékenységek elkülönítése zavartalan mozgást biztosít.

Amennyiben az időjárás engedi, kora tavasztól késő őszig a szabad levegőn mozognak óvodásaink.

- *Az eszközöket* a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez igazítjuk. Használatukat megtanítjuk, gyakoroltatjuk, gondot fordítunk a baleset megelőzésre.

A kisebbeknél a csúszás, mászás, bújás eszközei, a nagyobbaknál az egyensúlyérzék, finommotorika, szem-kéz, szem-láb koordináció és keresztdominancia fejlesztését segítő eszközök kapnak nagyobb hangsúlyt (pl.: tornaszőnyeg, mászóakák, csúszda, létra, hinták, célba dobó játékok, labdák, kötelek, manipulációs, barkácsoló tevékenységek eszközei). Rendszeresen használt eszközök télen a szánkók, nyáron a víz, a homok, az udvari fák.

Fejlesztőeszközként használjuk a nagyalakú tükröket és az oldaliság, kezesség kialakításában a csuklópántokat.

A mozgás fejlesztése a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységek

- A **rendszeres egészségfejlesztő testmozgás** a gyerekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.
- A **játék és mozgás** óvodai nevelésünk alapja. E két gyermeki tevékenység sok szempontból összefügg, hisz a játékban megtalálhatók a különböző mozgásos tevékenységek, a mozgás, a mozgásfejlesztés pedig sok játékot, játékos elemet tartalmaz.
- Nevelésünkben fontos szerepet szánunk a **mozgásos játékoknak**, amelyek ötvözik a játék és a mozgás hatásrendszerét, komplexen fejlesztik a gyermek személyiségét.

Rendszeren kezdeményezünk futó-, fogó-, labdajátékokat, egyszerű versenyjátékokat, amelyekbe érdeklődésüktől függően kapcsolódnak be a gyerekek. A jó példa hatására maguk is képesek lesznek az általuk ismert és kedvelt mozgásos játékok megszervezésére, levezetésére (pl.: szoborjáték, fogócskák, házatlan mókusz, tűz – víz – repülő...stb.).

E játékoknak fontos szerepük van a játékgéni kielégítésén túl a képességek fejlesztésében és hozzásegítik a gyermekeket ahhoz, hogy az állandóan változó külső környezethez mozgásokkal képesek legyenek alkalmazkodni.

- Fontosnak tartjuk a **népi játékok** alkalmazását is, mert a mozgásfejlesztésen túl a hagyományok megőrzésével, átörökítésével jelentős hatást gyakorolnak a személyiség egészére (pl.: ugrókötelezés, Adj király katonát, Mit ásol héja, Gyertek haza ludaim).

Az óvodás gyermek lételeme a mozgás, a mozgásba ágyazott tevékenykedés. Szabad játékba ágyazott mozgástevékenysége során az általa már készségi szinten használt mozgásokat kombinálja, rendszerezi, konkrét célra viszi át, és egyben új mozgásformákat talál ki, gyakorol be. Társait utánozza, velük együtt játszva, mozogva, fejlődik énképe, önértékelése, szociális képessége. A mozgásos feladatok kivitelezésére fordított

összpontosítás, erőfeszítés fokozatosan képessé teszi a gyermeket az irányított tanulásra. A mozgásában sikeres gyermek az értelmi képességek területén is sikeresebbé válik.

A mozgás fejlesztése szerzett foglalkozásokon

- A gyermekek természetes mozgásigényére figyelemmel, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket, az óvodai élet egyéb tevékenységébe komplexen beépített testmozgást kiegészítik az irányított mozgástevékenységek, melyek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére.
- A *szervezett foglalkozások* anyaga atlétikai, torna, játék jellegű gyakorlatokból tevődik össze.
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés határait.
- A *kisebb gyermekek* irányított mozgásos tevékenysége során a *nagymozgások* fejlesztésére helyezük a hangsúlyt.

A gyermekek különböző futás-, ugrás-, dobás-, labdagyakorlatokat végeznek (pl.: futás különböző irányban, tárgyak megkerülésével, szökdelések, rövid nekifutásból fellépés és leugrás, labda feldobása, elkapása). Csúsznak, kúsznak, másznak a talajon, szereken, tárgy alatt-felett és gyakorolják a talajtorna egyszerű elemeit (pl.: gurulás a test hossz tengelye körül).

Különböző típusú mozgásokban gyakorolják az egyensúlyozást és a kézi szerek alkalmazását (pl.: járás, térd-, sarokemeléssel sávokban, szalagok között, lábujjon, babzsák, szalag).

- A nagymozgás fejlesztése mellett figyelmet fordítunk a **tér mozgásos** megismertetésére. A gyermekek különböző irányokban végeznek mozgásokat, és különböző formákat mozognak be (pl.: futás padok körül, fák között, szökdelés páros lábbal előre, hátra, labdapattintás és elkapás járás közben).

Mozgásos tevékenységeik során egyre pontosabb információkat szereznek önmagukról, ismerkednek testrészeikkel és azok funkcióival.

- A **nagyobb gyermekek** irányított mozgásos tevékenységeiben előtérbe helyezzük az **egyensúlyérzék, szem-kéz, szem-láb koordináció** fejlesztését (pl.: forgások, fordulatok vonalon, vízszintes és emelt felületen végzett egyensúlyozó járás létra fokai között, kézi szerek feldobása, elkapása, célba dobások). Alkalmazzuk a jobb-bal kifejezést, a megértést csuklópántok használatával is segítjük.

Az alaklítás, formaállandóság fejlesztésére tervezett gyakorlatok némelyikét csukott szemmel is elvégeztetjük (pl.: labdagurítás test körül jobb és bal kézzel, karkörzés a test előtt szalaglengetéssel).

- Hangsúlyos figyelmet fordítunk a **finommotorika** fejlesztésére a szerek különböző fogásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokra (pl.: bot fogása marokkal, szalag fogása két ujjal, lengetése csak a csukló mozgásával, labda gurítása ujjakkal).

A gyermekek különböző támaszgyakorlatokat végeznek (pl.: talicskázás, pók-, rákjárás), gyakorolják a guruló átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást.

A szervezett mozgás része a tartás- és lábtorna, mozgásos játékok, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal.

- A **rendszeres komplex beépített mozgás** növeli a gyermekek légző-, keringési szerveinek teljesítőképességét, a csont-, izomrendszer teherbíró képességét. Elősegíti a természetes testtartás kialakulását, hozzájárul az írás-mozgáshoz szükséges differenciált és koordinált izommozgás fejlődéséhez.

A téri irányok, formák bemozgásával, megnevezésével bővül a gyermekek szókinccse kommunikációja, térről való ismerete, problémamegoldó gondolkodása.

Látják a bemutatott mozgásokat, hallják a tevékenységek pontos megnevezését és elvégzik a látott, hallott feladatokat, így módon a keresztcsatornák működése is fejlődik.

A saját test és mozgásos képességek megismerése segíti a pozitív énkép, önkontroll a személyes tulajdonságok (kitartás, bátorság,) szabálykövető társas viselkedés, együttműködési készség, érzelem szabályozás kialakulását. A közös, örömmel végzett mozgás közben kiszélesednek a társas kapcsolatok, fejlődik a tolerancia, együttműködő képesség, lehetőség adódik a különböző viselkedési normák tanulására.

A mozgásfejlődést elősegítő pedagógiai eljárások biztosítása

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltó-, és finom motoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyet sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal szükséges elősegíteni. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

A mozgásfejlesztést a nagymozgástól a finommotoros mozgásig mindent magába foglalóan értelmezzük. Az életkori sajátosságok ismeretében elsősorban a mozgásfejlesztésen keresztül segítjük elő az értelmi fejlődést. Figyelembe vesszük a gyermeki mozgásigény, fejlettség különbözőségét. Az egyéni szükségleteknek, képességeknek megfelelő részvételt a differenciált feladatadás, az egyéni tempónak megfelelő gyakorlás segíti. Gondot fordítunk a testtartási hibák megelőzésére.

A képességek fejlesztését szóbeliséggel kísérjük, segítjük a megértést, a kifejezések aktív szókincsbe való beépülését. Fontosnak tartjuk a jó hangulatú részvételt, az optimális megterhelést, fizikai aktivitással a szellemi aktivitás fokozását. Alapvetően szükséges szabályokat alakítunk ki, és csak akkor korlátozzuk a gyermeki mozgást, ha önmagára vagy társaira veszélyes lehet.

A különböző szervezeti formák megteremtése

A gyermekek szabad mozgását a csoportszobában, a délelőtti és délutáni udvari játékok, szabad játékba ágyazott mozgástevékenységek, séták során biztosítjuk.

A foglalkozások szervezeti formája külön korosztályokra bontva, különböző időkerettel vagy differenciált feladatadással, korosztályra bontás nélkül is lehetséges. Törekszünk a

gyermeket legjobban, fejlesztő kooperatív mozgásra, játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A gyermekek szervezett mozgása kiegészül egyéni választhatóság alapján néptánc, zenés, ritmikus mozgással.

A mindennapos mozgások, mozgásos játékok, az udvaron erre kijelölt pályán szervezett kocogás-futás biztosítja a mindennapi testedzést a csoportszobában és a szabadban.

A fejlődés eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek mozogni, a mozgásos játékokban kitartóak.
- Ismerik a térbeni irányokat, kiterjedéseket, jól tájékozódnak a térben, környezetükben biztonságosan mozognak.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzéke finomodik, mozgásos teljesítőképességük differenciálódik, összerendezetté válik.
- Növekszik a figyelemkoncentrációjuk, feladattartásuk, együttműködésük, szabályjátékokban betartják a szabályokat.

4.4. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás, stb.)

A munka óvodás gyermekeink számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét az örömmel és szívesen végzett aktív játékos tevékenység.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Munka jellegű tevékenységek szervezése, irányítása:

- E tevékenységet is a játékosság hatja át, így öröm, pozitív viszony, önkéntesség jellemzi.
- A gyermeki munka értékelésénél a pozitívumokra támaszkodunk, elismerve a gyermek saját magához viszonyított teljesítményét.
- A közösségért végzett munkát szorgalmazzuk: pl. a terítés, a csoport rendjének kialakítása, felelősi rendszer, teremrendezés alvás előtt és után.

Célunk a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. Munkálkodás közben a gyermekek ismerjék meg környezetüket, gyűjtsenek tapasztalatokat.

Feladat: *a különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételeinek biztosítása.*

- Önként, örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység során sikerélményhez juttatás.
- A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek, tulajdonságok alakításának /pl.: kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság/ fontos lehetősége. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerése a nevelés egyik formája.
- Az ésszerű munkafolyamatok elsajátítása
- közös munka örömeinek megéreztetése
- munkaeszközök használatának megtanítása

4.5. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Érzelmi nevelés, szocializáció:

Célunk az egyéni értékek, tulajdonságok kibontakoztatása a csoport normái alapján. A közösségi élettevékenységi és kapcsolatrendszerében az állandó értékrend, érzelmek, a személyes érintkezés, a magatartási szokások, a kommunikáció fejlődésének elősegítése.

Feladat: *óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolat pozitív attitűd kialakítása, az érzelmekre épülő, kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése.*

- Nevelésünk alapja és feltétele, hogy a családokkal jól működő kapcsolatot alakítunk ki, amely hozzásegít a gyermekek minél teljesebb megismeréséhez.

Szeretetet, elfogadást sugárzó légkört teremtünk, amely a gyermeket játékra, mozgásra, cselekvésre, kapcsolatteremtésre serkenti.

- *Az óvodával való első találkozás, a fokozatos beilleszkedés* legmegnyugtatóbb feltételeit a szülőkkel közösen alakítjuk ki. A szülő beszoktatás, szeretetteljes gyermekhez fordulásunk, a társak érzelmi felkészítése, az új gyermekeknek apró ajándékkal való kedveskedés segíti az új környezet elfogadását.

A beszoktatás időszakában az óvoda alkalmazottaival együttesen (óvónők, dajkák) segítjük a minél könnyebb beilleszkedést, és így lehetővé válik az óvoda bármely dolgozójához való kötődésben az érzelmi alapokon való választás, valamint a szülők napi tájékoztatása.

A személyes kapcsolatokat ölbeli játékokkal is formáljuk, a testápolási, étkezési tevékenységek, az alvás, pihenés elfogadását tapintatosan segítjük.

Tevékeny óvodai életet alakítunk ki, ugyanakkor kerüljük a túlzott ingereket. A cselekvésben is nyugalmat biztosítunk. **Magatartásunkkal modellt nyújtunk a másság elfogadására, a társas együttműködés, konfliktuskezelés formáira. Tudatosítjuk, hogy az emberek különböznek egymástól.**

A gyermek egyediségének erősítése mellett eltérő módszerekkel és egyénre szabott mértékben támogatjuk szocializációját, együttműködését a társakkal.

Közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása közben alakítjuk a gyerekek erkölcsi tulajdonságait (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség).

A kialakuló szoros érzelmi kapcsolat pozitív módon befolyásolja a gyermekek közérzetét, szociális érzékenységét.

A gyermek önmagáról kialakított képét a személyiségére hatást gyakorló társak, felnőttek formálják, szokásokkal, mintaadással gazdagítják. A gyermek megtanulja megismerni önmagát, a társas életben elvárt viselkedésmódokat, az együttélés szokásait. Teret adunk a gyerekek önkifejező törekvéseinek.

Mindez növeli a biztonságérzetét, nyitottá teszi társai felé és az elfogadott, szeretett felnőtt mintájának követésére ösztönzi.

Érzelmekre épülő kapcsolatteremtési képességek, viselkedési formák és szokások alakítása, erősítése

- *Az életkorra jellemző érzelmi vezéreltséget figyelembe véve, érzelmi alapokon működő élmény és tevékenységi rendszerben alakítjuk a kapcsolatokat, a magatartási szokásokat, az együttműködést és a kommunikációt. A gyermekek tevékenységéhez szabadságot biztosítunk, ugyanakkor határokat is kijelölünk.* Arra törekszünk, hogy szokásalakításunk pozitív érzelmet váltson ki. Egyértelműen, érthetően közvetítjük kéréseinket, ezzel is segítjük a szokások értelmének, fontosságának megismerését, az értékrend kezdetben érzelmi, majd belátáson és elfogadáson alapuló belsővé válását.

A szokásokat fokozatosan finomítjuk, ösztönözzük azok minél önállóbb alkalmazását, lehetőséget adunk a javításra, kialakítjuk a valódi aktivitáshoz szükséges értelmes figyelmet.

- ***Erősítjük az egymás iránti szociális érzékenységet és türelmet,*** egymás meghallgatásának képességét. Segítségadásra, kérésre, együttműködésre szoktatunk. Bizalommal támogatjuk a konfliktust okozó gyermek önálló megoldásra irányuló törekvéseit. Az agresszivitást lehetőleg figyelmen kívül hagyjuk, a pozitív énkép erősítésével törekszünk a fokozatos megszűnésére.

A gyermekek magatartás-viselkedés kultúráját türelemmel, bátorítással, saját példánkon keresztül is fejlesztjük, alakítjuk önfegyelmüket, kitartásukat, feladattudatukat. A sikert észrevetjük, a sikertelenséget segítjük elviselni. Az előrelépéseknek együtt örülünk, a bátortalanságot, görcsösséget humorral is oldjuk.

- ***A csoportok jelkép, szokás és hagyomány rendszerével*** sajátos, egyéni színezetű légkört biztosítunk. Hagyományaink, ünnepeink az összetartozás, a közösségi érzelmek alakulásában jelentős szerepet töltenek be.

Az ünnepek szervezésében, előkészítésében koruknak megfelelő tevékenységekkel a gyermekek is részt vesznek, az események tartalmától függően a szülők is aktívan közreműködnek. Az érzelmi előkészítés és az örömteli várakozás kiteljesedése maga az ünnepi együttlét.

Az ünnep hangulatát élettereink, asztalaink díszítése és a felnőttek, az óvoda dolgozóinak éneklése, bábozása, dramatizálása, vagy más az alkalomhoz illő érdekes tevékenység fokozza. Az átélt élményeket a gyermekekkel később is felidézzük.

4.6. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk a természeti, társadalmi környezet tevékeny megismertetése. *A külső világ tevékeny megismerése* lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének, a szülőföldhöz, a hazai tájhoz, a közösséghez való kötődés megalapozását. A kapcsolat kialakításának, ápolásának társadalmi szokásai, az együttélés normái biztosítják a kommunikáció képességének tudatos és a személyiség fejlődése szempontjából nélkülözhetetlen érzelmi színezetű kialakítását, fejlesztését.

- *A gyermek a környezetéből szerzett ismereteit játékában felhasználja*, átéli, folyamatosan gyakorolja, egyéb tevékenységeiben is alkalmazza. A környezet megismerése során szerzett tapasztalatok, ismeretek matematikai jelentésekkel is bírnak. Az élő és élettelen valóság megismerő folyamatában fölfedezhetők azok formai és mennyiségi sajátosságai.
- A napi rend főkeretei állandóak, hogy a gyermek biztonságban érezze magát és szokásrendszere stabilizálódjon.

Feladat: *élmények, tapasztalatszerzési lehetőségek és munkajellegű tevékenységek életkorhoz igazított gazdagítása.*

- Programunk legfőbb sajátossága, hogy a gyermekek közvetlen óvodai környezetben teremtjük meg azokat a lehetőségeket, amelyek gazdagítják az élményeket, a tapasztalatokat, formálják a képességeket, tulajdonságokat.
- A közvetlen és tágabb környezet sokszínű mozgásos és érzékszervi felfedezésén, felfedeztetésén keresztül a gyermeki tapasztalatok gyarapítása, a környezet értékeihez, esztétikájához fűződő pozitív érzelmi, cselekvő viszony kialakítása. Folyamatosan *bevezetjük a szenzitív környezetpedagógia alkalmazását* a mindennapok gyakorlatában. A természettel való kommunikálás, meta kommunikálás egy személyes természetkép és ezzel együtt a természetes énkép kialakítása.
- *Az óvodánkat határoló kerítés mentén tanösvény*, som, tuja, aranyvessző teszi barátságossá környezetünket. A gyermekek számára *homokozók, mászóakák, hinták, kötelek, csúszda*, találhatóak, amelyek fejlesztik az egyensúlyérzéküket, koordinált mozgásukat. Alkalom nyílik szabad futásra, körjátékokra, szerep- és szabályjátékokra,

miután *nagy füves tér* van kialakítva. A csendes elhúzódást, mikro csoportban történő játékot biztosítják a *kisházak*.

A napfürdőzés, a pihenés helye *pihenőpadokkal*, plédekkel megoldott. E területek esztétikai élményt nyújtó színfoltjai a virágok. Megfigyelési lehetőséget is kínál (növények, bogarak, madarak megfigyelésére).

A virágokat a Föld napján a szülők ajánlják fel, ezáltal a gyermekek is látják a felnőttek környezetalakító munkáját. A mindennapokban gyakorolják az elültetett, gondozott virágok óvását, kialakul bennük az épített környezet megbecsülésének szokása.

- *A téli madáretetés rendszeres*, ehhez a szülők étellel járulnak hozzá, de napraforgó ültetéssel is biztosítjuk a folyamatos élelemforrást. Az udvarrészen a csoportszobák ablakaiból megfigyelhetik a gyermekek a különböző madárfajok étkezési szokásait, külső jegyeit.
- Biológiai talajjavításra komposztálót fogunk létesíteni, ahol konyhakerti hulladékot, a gyümölcs- és zöldségmaradékokat fogjuk újrahasznosítani. Megtapasztalhatják, hogy nem minden hulladék szemét. A hulladék humuszalakulása szinte a szemük előtt zajlik majd. Egyszerű kísérletekkel érthetővé lehet tenni számukra azt, hogy a humusszal feljavított talajjal a növények fejlődése kedvezőbb.

A környezetvédő magatartást alapozza meg a csoportszobákban megvalósuló szelektív hulladékgyűjtés (2 db. hulladékgyűjtő elhelyezése: papír és egyéb hulladék részére)

Vegyszeres védekezést nem alkalmazunk, a beteg növényi részek elszállításra kerülnek.

- *Az évszak adta feladatok* számos olyan környezetalakító, munkajellegű tevékenységre adnak lehetőséget, amelyek elvégzésére a gyermekek megerőltetés nélkül képesek:
  - *Az őszi hónapokban* összetakarítják a faleveleket, a kijelölt helyre szállítják. Folyamatosan betakarítják a terméseket.
  - *A téli hónapokban* kihelyezik a madáretetőket, gondoskodnak a madarak élelmezéséről.
  - *Tavasszal* ültetnek, folyamatosan gondozzák a növényeket.
  - *Nyáron* ismerkednek a gazdaságos locsolási, öntözési módokkal, azok célszerű időpontjával.

Minden évszakban megfigyeljük a környezetünkben található állatokat, növényeket (pl.: tavasszal kiscsibét, nyáron csirkét, ősszel tyúkot figyelünk meg, illetve a fogyasztásra alkalmas saját termésű, vásárolt vagy szülők által hozott gyümölcsöket.)

- A zöldségeket a gyermekek tisztítják, szeletelik, tálra rendezik, kóstolják és kínálják. **Praktikus, a háztartásban alkalmazható tevékenységekkel ismerkednek meg, és végzik azokat** (szőlőpréselés, gyümölcslé, befőtt, savanyúság, gyümölcssaláta, bodzalimonádé, kompót, müzli, sütemény készítése, karácsonyi mézeskalács sütése, fűszernövények szárítása, tárolása).

- A gyermekek által használt munkaeszközök megfelelő méretűek, jó minőségűek, azok rendben tartását, rendeltetés szerinti használatát fokozatosan sajátítják el. Az általuk kedvelt munkafajtákat szabadon választják meg, azokat egyéni tempójuknak megfelelően végzik.

Az önállóság és a munkavégzéshez szükséges készségek fejlődése, a munkajellegű tevékenységek folyamatossága megerősíti minden gyermekben tevékenysége szükségességének érzését, fontosságának felismerését. A tevékenységek közben észrevétlenül erősödik az egymáshoz, a környezethez való pozitív viszonyuk, egyre jobban vigyáznak előre és élettelenre egyaránt. Ezáltal is elősegítve a gyermekeket az önálló véleményalkotásban, döntési képességeik fejlesztésben.

- **A csoportok természetsarkai gazdag tevékenységre, tapasztalatgyűjtésre alkalmasak** (pl.: évszaknak megfelelő termések, cserepes és vágott virágok, szárított növények, csigaházak).

A gyermekek növényeket ültetnek, rügyeztetnek, csíráztatnak, nyomon követik a fejlődést, megfigyelik a kinti-benti hőmérséklet, a víz, a napfény hatásai és a növények fejlődése közötti összefüggéseket.

Egyszerű kísérletek során megfigyeléseket végeznek (különböző feltételek között a levegő, víz, talaj vizsgálata), használják a nagyítót. A természetsarkot az évszaknak megfelelően bővítik, rendezik és takarítják.

- A kapott, gyűjtött, saját készítésű **fontók, képek** (kirándulásokról, családi nyaralásról) kedves emlékeket idéznek, beszélgetések, ismeretek elmélyítésének a lehetőségei. A gyermekek ezekből **albumot készítenek**.

- *A folyamatos és alkalomszerű megfigyelések* során a gyermekek közvetlen és tágabb környezetükben érzékelik az esztétikumot, színeket, illatokat, formákat, hangokat, az élet ritmikusságát.
- *Összefüggéseket keresnek* az időjárás és természet, az időjárás és öltözködés, egészségvédelem, az emberek, növények, állatok élete és az emberek tevékenysége között.
- Összehasonlítják az *évszakokat* jellemző jegyeik alapján. Élményeik, tapasztalataik megjelennek a csoportokban található szimbólumfalakon (évköz: évszakok - napszakok-hét napjai - időjárás-hagyományok).
- *Sétát tesznek a piacon, vásárolnak.* Szülői meghívásra családi házakban megfigyelik a kisállatokat, a gyümölcsfákat, kedvük szerint részt vesznek a szüretelésben.
- *A költöző madarak megfigyelései* rendszeresen Halastó környékén
- Séták, kirándulások alkalmával megismerik és *gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait.*
- Közvetlen környezetükben *megfigyelik a középületeket* (Posta, Orvosi rendelő, Iskola, üzletek), ismerkednek a felnőttek munkájával.
- *Megismerkednek szűkebb környezetük értékeivel* (pl.: Katolikus templom, Ósborokás erdő, Halas- tó, játszótér, tanösvény). Ezek a területek településünk közvetlen közelében találhatóak
- *Kulturális és esztétikai élményekkel gazdagodnak* Művelődési Ház kiállításai, könyvtár, bábszínház látogatása alkalmával.
- *Az évszakok hagyományos ünnepei* kapcsán tapasztalatokat szereznek a családról, az ünnepek jelképeiről, az ajándékozás örömeiről.

Az évszakok hagyományos ünnepei között jelentős szerepet kapnak a környezet-és természetvédelem fontosságát hangsúlyozó jeles napok (Állatok, Víz, Föld, Madarak-fák napja). A gyermekek számára ezek a napok tartalmukban hordoznak mást, adott témára jellemző, érdekes, izgalmas új eseményt, tevékenységet. A szülők figyelmét fokozottan felkeltik, ráirányítják a környezetvédelem fontosságára.

- Évszakonként kisebb-nagyobb sétákat, túrákat *szervezünk*. Ez inkább megérezhető, befogadható, sem mint elmagyarázható. Az élmény meghatározóbb, mint amit mondani

tudunk róla. Részletei egyedi szépségei mellett a személyes ráérzésre, a benyomások, hangulatok átérzésére, az egészes befogadására, mással nem helyettesíthető lehetőséget kínál.

4.7. Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai, matematikai tapasztalatok gazdagítása

- ***A környezet valóság fontos jellemzői*** a formai és mennyiségi viszonyok. Amikor a környezet megismeréséről beszélünk, fontos alapelvként kell leszögeznünk, hogy a tárgyak, jelenségek tulajdonságai nem korlátozódnak, például színük, ízük, halmazállapotuk milyenségére, hanem alapvető jegyeik közé tartoznak formai, mennyiségi jellemzőik is.
- Másik fontos alaptétel, hogy a környezet változásainak megfigyelése el sem képzelhető ***matematikai alapismeretek*** nélkül. A természeti és társadalmi változások észlelése a befolyásolásukra és megváltoztatásukra irányuló emberi tevékenység alapját képezik. Ezért nem célszerű merev, didaktikai egységként elkülöníteni a környezet megismerésére nevelés komplex feladatkörében.

Lényegében minden matematikai fejlesztő tevékenység integrálható a megfigyelésre szánt jelenség, illetve tárgy tapasztalati rendszerébe.

- ***A matematikai tapasztalatszerzés tehát természetes környezetben a legeredményesebb.*** Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését. A közös feladat közös élményt jelent a gyermekek számára, ezzel is erősítve a csoporttudatot, miközben az egyéni feladatmegoldás egyéni sikert biztosít, mely növeli a feladatvállalási kedvet, segíti az önkontroll kialakítását. A matematikai nevelés hozzájárul a gyermekek külvilágról szerzett tapasztalatainak a feldolgozásához.

A gyermekek természetes környezetben végzett megfigyeléseik alkalmával vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatóak, szétválogathatóak tulajdonságaik szerint, illetve saját szempontok alapján.

Végezzenek sorba rendezést megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint. A számfogalom megalapozására végezzenek méréseket, összemérési feladatokat, mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.

A gyermekek szerezzenek tapasztalatokat a geometria körében (pl.: építéssel, térbeli alkotásokkal), jussanak el a geometriai formák felismeréséig.

A tükörrel való tevékenység (mozgások tükör előtt) fontos feltételét képezik a téri percepció kialakításának. Minden alkalmat meg kell ragadni a fejlesztésre, más területeken is (pl.: testnevelés, rajzolás), hogy a gyermek egyaránt jól tájékozódjék a térben és síkban ábrázolt világban.

- A matematikai nevelés anyagát tehát elsősorban nem elvont ismeretek alkotják. A környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok matematikai tevékenységek lehetőségének tárházát kínálják a nevelés számára.
- Rendkívüli fejlesztő hatását az önálló – minden gyermek számára egyénileg biztosítható – *problémamegoldás* fokozza, az egyéni fejlődésről kapott objektív információ segíti az óvodapedagógust a nevelési-fejlesztési elképzeléseinek differenciált kialakításában.

Matematikai tapasztalatokat nyújtó érdekes problémahelyzetben közvetlen környezetünk élő és élettelen anyagait eszközként használjuk. A problémák felvetésekor szem előtt tartjuk az egyéni képességeket és munkatempót. Egyénre szabott feladatokkal motiváljuk az önálló, cselekvő tapasztalatszerzést, aktivizáljuk, alapozzuk a logikus gondolkodást.

A beszédképesség fejlesztése

- *A közvetlen tapasztalat-, és ismeretszerzés során minden gyermekre figyelünk,* meghallhatjuk mondanivalójukat, felmerülő kérdéseikre választ adunk.

A gondolatok, érzelmek, észrevételek, kívánságok szabad kinyilvánítására szoktatás erősíti a látottakról való összefüggő, értelmes beszéd fejlődését, a tapasztalatok, élmények, bátor elmondását kisebb-nagyobb közönség előtt.

Közvetlen környezetünkben olyan növényeknek is helyet adunk, amelyekhez gyermekdal, énekes játék kötődik (pl.: fehér liliom, rozsmaring, orgona), és amelyek állatnévvel összekapcsolhatóak (pl.: róka farkok, nyuszi fül, kakastaréj).

A természet változásainak, sokszínű jelenségeinek megnevezése a magyar nyelv gazdag tárházával ismerteti meg a gyermekeket, bővíti szókincsüket, nyelvi kifejezőképességüket. Gondolataink pontos megfogalmazásával elősegítjük a

környezetismereti, matematikai kifejezések passzív, majd egy részük aktív szókinccsé válását.

A megfelelő szervezési formák kialakítása

- Közvetlen és távolabbi helyszínen, természetben, élőben bővítjük a gyermekek már meglévő tapasztalatait. A tevékenységek minél több érzékszervvel való tapasztalása, a környezet jelenségeinek, tárgyainak felfedezésére, cselekvésre, az élmények több szempontú felidőzésére adnak lehetőséget.
- A tapasztalatok gyarapítása és rendezése hozzájárul az érzékszervek, az észlelés, a megfigyelőképesség, emlékezet, képzelet, gondolkodás, beszéd fejlődéséhez és a környezethez fűződő pozitív érzelmi-, erkölcsi viszony, kulturált magatartás normáinak kialakulásához.
- Egy-egy témakörön belül a témák változatos, több és mindig újabb oldalról való megközelítése során fokozatosan érvényesül a valóság, az ahhoz kapcsolódó cselekvés, az arról alkotott kép és az azt kifejező szó egysége. A tevékenységeket az évszak hangulatához és a témához illeszkedő, az érzelmi átélést fokozó versek, mondókák, énekek kapcsolódnak. A tevékenységek témától, helyszíntől, feladattól függően kötött és kötetlen formában szerveződnek.
- Mindennapjainkat színesítik a következő tevékenységek: „Mi változott meg a kertünkben?”, irányított megfigyelések, mesélő természeti-anyanyelvi játékok, beszélgetések, mesék a természet tárgyaikról, dramatikus környezeti játékok.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Szívesen kapcsolódnak be a környezeti tevékenységekbe.
- Megkülönböztetik az évszakokat, ismerik jellemző jegyeit, tudják hogyan követik egymást, felismerik a napszakokat.
- Felismerik a színeket, azok világosabb és sötétebb árnyalatait.
- A megfigyelt természeti jelenségekben néhány elemi összefüggést felismernek.
- Felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

- A növények fejlődése és az időjárás közötti összefüggéseket ismerik.
- Környezetük növényeit felismerik, gondozásuk egyszerű műveleteit elvégzik.
- Rendeltetészerűen használják, és tisztán tartják a munkaeszközöket.
- Ismernek néhány háziállatot, madarat, bogarat, vadállatot, azokat élőhelyeik szerint csoportosítják.
- Megkülönböztetik a szép, tiszta, esztétikus, a piszkos, szemetes, megrongált környezetet, ezzel kapcsolatosan véleményt mondanak.
- Ismerik a víz fontosságát, a gazdaságos vízhasználatot, a komposztálás, a hulladékkezelés alapjait, a papírgyűjtés és újrafeldolgozás lényegét.
- Közvetlen és tágabb környezetükben az elsajátított erkölcsi, viselkedési normákat betartva cselekednek.
- Ismerik teljes nevüket, családtagjaik nevét, szüleik foglalkozását, tudják hol laknak.
- Ismerik saját testrészeit, érzékszerveiket.
- Ismerik óvodájuk nevét, közvetlen környékén jól tájékozódnak.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Tudnak számolni és tárgyakat megszámlálni legalább 10-ig, helyesen használják a tő- és sorszámneveket.
- Összehasonlítanak mennyiség, nagyság, szín, forma szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra, balra irányokat, értik és követik a helyet, irányokat kifejező névutókat.
- A megismert szavakat, kifejezéseket használják, érthetően beszélnek.

4.8. Verselés, mesélés

Célunk a gyermekek érzelmi, etikai és értelmi fejlődésének segítése az anyanyelvi közegén át, meseélményekkel és a versek zeneiségével.

További célunk a mesélés, verselés megszerettetésén keresztül az irodalmi ízlés, esztétikai fogékonyság, pozitív személyiségjegyek alakítása, az anyanyelv megalapozása.

Feladat: az irodalmi anyagok életkornak megfelelő igényes összeállítása

- **Művészi értékű irodalmi alkotásokkal** juttatjuk a gyermekeket esztétikai élményekhez.
A felhasznált versek forrásai a magyar népköltészet és klasszikusaink gyermekeknek való alkotásai. A mai költők és írók gyermekeknek szánt műveiből azokat válogatjuk, amelyek őszinteség, játékkedv és a gyermeki kedély átélése sugárzik.
- **A versanyagot** népi hagyományokat felelevenítő mondókák, közmondások, kiolvasók, rigmusok, ritmikus, többnyire játékos mozgások, zenei hatású vidám versek, költői képeket megjelenítő lírai versek alkotják. A versanyagok alkalmasak arra is, hogy felkeltsék és az évszakok változásaira, a természet és az időjárás közötti összefüggésekre irányítsák a gyermekek figyelmét. Hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.
- **A kisebbek „meséi egyszerűek”**, cselekményük jól érthető. Fokozatosan jutnak el a mondókajátékoktól az állathang utánzási, felelgetős mesemondókákra, láncemsékre keresztül a többfázisos szerkezetű állatmeséig, népmeséig, az egyre hosszabbodó, bonyolódó prózai meséig. Mindezekon keresztül önmagukról és környezetükről egyre gyarapodó ismereteket szereznek.
- **A nagyobb gyermekek** számára cselekményesebb népmeséket, állatmeséket, klasszikus tündérmeséket, tréfás és műmeséket, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeiből, meséiből is választunk. Mindezek alkalmasak arra, hogy drámaiságukkal, az eleven párbeszédekkel, a jellemek kiszínezésével, a szövegrészletek és helyzetek ismétlődésével örömet, esztétikai és erkölcsi élményt nyújtsanak a gyermekeknek. A mesék és versek is erősítik az évszakok szépségének átérzését, táplálják a gyermek érdeklődését önmagam az emberi kapcsolatok és a természet jelenségei iránt.

A mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás biztosítása

- A beszoktatás nehéz időszakában *öl béli játékokkal*, ritmikus mondókákkal, énekekkel fokozzuk a gyermekek biztonságérzetét, elősegítjük az érzelmi kapcsolat egyre szorosabbá válását.
- *Sok mondókát, verset ismerünk*, naponta többször felidézünk belőlük spontán adódó helyzetekben, a környezeti tevékenységek alkalmával.

Az új verseket a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, adott helyzetek hangulatához kapcsoljuk. Jelképekkel is motiváljuk a már ismert és új versek kedv szerinti felidézését.

- *Egyszerű meséken*, különösen állatmeséken keresztül, fokozatosan szoktatunk a mese figyelmes végighallgatására.

A meséhez csend szükséges, amelyet pedagógiai tapintattal, a személyes kapcsolatokat erősítő érzelmi eszközökkel, a mesehallgatásra utaló ismétlődő szokásokkal teremtünk meg.

A nyugodt, biztosságot sugárzó légkör, a gyermekek érdeklődésének, érzelmi és értelmi nyitottságának fenntartása elősegíti az átélést, az élmények maradandóságát.

E tevékenység minden nap megjelenik az óvodában. Egy hétig mindig ugyanaz a mesét hallgatják meg a gyerekek és a második héten próbálkoznak a szereplők megjelenítésével.

- *Az irodalmi élményeket* a zene, a mintázás, a rajzolás, a játék, a mozgás, a hagyományok és szokások segítségével is elmélyítjük, így többféle módon átélt és kifejezett élmény részeseivé válnak óvodásaink.

Természetes alapanyagúm egyszerű kellékeket, bábokat használunk, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását és az erős érzelmi kötődés kialakulását. A mesesarok eszközei, kellékei, az óvodai és a könyvtárból kölcsönzött képes és meséskönyvek a szabad gyermeki választást, önálló kezdeményezést biztosítják.

- *A versek, mesék iránt kialakult érdeklődés* a nagyobbakat motiválja, egyre jellemzőbbé válik játékukban az ismert mondókák, kiolvasók ismételtetése, a mesélés és bábozás. Megpróbálkoznak új mesék kitalálásával, az általunk kezdett, kitalált mese befejezésével, a már ismert mesék átalakításával. A mesék cselekményét szívesen kifejezik mozgással, mimetikus játékkal és különböző vizuális technikák alkalmazásával képi úton is.

A nagycsoportosoknál innovációként drámapedagógiai módszerek bevezetésére, alkalmazására is sor kerül.

- *Az önálló kezdeményezéseket*, a „színház” berendezését, szerepek kiosztását, a mesék szabad megjelenítését támogatóan ösztönözzük. A mindennapokban és ünnepeken, a különböző események alkalmával, a nagyobb gyermekekkel gyakran bábozunk, dramatizálunk a kisebbeknek. Az ismert és kedvelt meséket a kisebbek fokozatos bevonásával is próbáljuk megjeleníteni, ily módon ők is aktív részeseivé válhatnak e tevékenységnek.
- Óvodánkban a nagyobb gyermekek rendszeres könyvtárlátogatása, az irodalom iránti érdeklődés, az olvasóvá nevelés fontos eszköze.

A gyermekek figyelmét a mindennapokban ráirányítjuk a könyvek szeretetére, tiszteletére. A szülők figyelmét pedig a rendszeres mesélés, az élıszó, a beszélgetés fontosságára.

A beszédképesség fejlesztése

- *A mese, vers, bábozás, dramatizálás* a nyelvi képességek fejlesztésének hatékony eszközei, hozzájárulnak a tiszta beszédhallás, helyes ejtés, nyelvtanilag megfelelő beszéd kialakításához. E folyamatban fontos szerepet tölt be a felnőttek fejlesztő mintát nyújtó beszédviselkedése.

A versek, mesék bőséges tárházai az érdekes új fogalmak megismerésének. A fogalmak tartalommal telítésével gyarapodik a gyermekek aktív és passzív szóincse. A dramatizálás, bábozás a gyermeki szabad önkifejezés kibontakozásának kitüntetett lehetőségei, alkalmat teremtenek az összefüggő beszéd és párbeszéd gyakorlására, a nyelvi emlékezet és gondolkodás fejlődésére.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen hallgatnak és ismételnék verseket, mondókákat, várják és igénylik a mesemondást.
- Az ismert mesemotívumok bábozása, dramatizálás a kedvelt tevékenységük.

- Meséket, egyszerű történeteket kitalálnak, mozgással és beszéddel megjelenítenek.
- Szeretettel és tisztelettel bánnak a könyvekkel.
- Önállóan tudnak néhány mondókát, verset, mesét felidézni.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezik ki magukat, udvariassági kifejezéseket használnak.

4.9. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Célunk a gyermeki élmény- és fantáziavilág gazdagításával a tér, forma, színek, a képi gondolkodás, a saját formanyelv, az önkifejezés fejlődésének elősegítése. Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság és fogékonyság megalapozása.

Feladat: a tevékenység feltételeinek biztosítása

- **Csoportjaink külső megjelenésükben** tükrözik az évszakokat, tárgyai, dekorációi mértéktartóak, ízlésesek, színviláguk harmonikus.
- Az ábrázolás alkotó tevékenységeihez **mikrocsoportos „műhely” hangulatú légkört** teremtünk, **az erre kijelölt vizuális sarokban**. Magunk is gyakran rajzolunk, mintázunk, építünk, készítünk valamit, példát nyújtva a gyermekek számára. Egymás munkáját nézegetjük, beszélgetünk, és velük együtt fedezzük fel a valamire hasonlító vonalakat, színfoltokat. Minigalériát biztosítunk a csoportban.
- Kirándulásokon, sétákon minél több **egyéni és közös élménynyújtásra** törekszünk. A spontán és irányított szemlélődés, felfedezés, rácsodálkozás, a természeti jelenségek formai, színbeli tulajdonságainak megfigyelésére készíteti a gyermekeket. Természetes anyagokat gyűjtünk későbbi felhasználásra, megmunkálásra.
- Az ábrázoló tevékenységek **állandó helyét** úgy alakítjuk ki a csoportokban, hogy **természetes fény** érje a munkaasztalt, és az eszközöket tároló polcok, kosarak, „kincses ládák” könnyen elérhetőek legyenek elősegítve azok igény szerinti használatát a mindennapokban. Az eszközök biztonságos kezelését minden gyermekkel elsajátíttatjuk, hangsúlyt fektetünk a kapcsolódó egészségügyi és viselkedésbeli szokások kialakítására.
- Az ábrázoló tevékenységek helyét, idejét, eszközfeltételét a **szabadban** is biztosítjuk.

Az ábrázoló tevékenységek tartalmának fejlesztése és a szervezeti forma biztosítása

- A gyermekek *érdeklődését felkeltjük* az ábrázolási tevékenységek iránt. Egyéni képességbeli *különbözőségeiket figyelembe vesszük*, sokféle lehetőség közötti szabad választással eljuttatjuk a képi plasztikai önkifejezés örömeinek átéléséhez.
- *Szabad képzettársításukat csupán ötletekkel segítjük*, megerősítjük a formateremtő szándékot, a kreatív színhasználatot. Abban segítjük a gyermekeket, hogy eljussanak a szórt elrendezéstől a képelemek egymáshoz rendeléséig, a „valamivé” alkotásáig.
- *Motiváljuk* az egyéni kifejezés, az eredeti megoldás érvényesülését. Ösztönözzük a sok apró résztevékenységet kívánó közös alkotást, fokozva az együttműködési készséget, a feladattartást.
- *Az alkotás öröme*t átélő gyermek számára a tevékenység fontosabb, mint annak eredménye. A látható eredmény értékelése igazodik az egyéni fejlettséghez, mindig a pozitívumokat kiemelve, a megerősítés, a tehetségek bátorításával, az ösztönzés szándékával történik.

A gyermekek valamennyi *alkotását értéként kezeljük*, gyűjtjük és elemezzük. A gyermekek munkáinak megbecsülését szolgálják a kiállítások, a közösségi rendezvényeken való bemutatásuk, és felhasználásuk a környezet díszítésében.

- A gyermekek *műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való találkozását* előkészítjük a közvetlen és távolabbi környezetükben látható esztétikus jelenségek megfigyelésével (pl.: évszakok színei, színfoltok a növény-, állatvilágban, a természetes anyagok szépsége, kedvenc helyünk, szép épületeink, óvodakertünk). Gyönyörködünk saját és egymás alkotásában, beszélgetünk róluk, megmutatjuk a szülőknél.
- *A kisebbek* építés, firkálás, gyurkálás közben ismerkednek az anyagokkal, eszközökkel, a technikai kivitelezéssel, színre, formára vonatkozó tapasztalatokat szereznek, tájékozódnak a kép síkján. Saját képi motívumaikat gyakran ismétlik, variálják, képeket készítenek érdeklődésük, kedvük szerint, emlékképeik, képzeletük nyomán.

Az építés, térbeli rakosgatás segíti a különböző tárgyak formáival, alakzataival való ismerkedést. E tevékenységek közben fejlődik a gyermekek téri tájékozódása, formaérzékenysége, alkotókedve és a társaival való együttműködése is.

- *A nagyobbak* játékaik során nagy térbeli alakzatokat mozognak be. Különböző anyagokból térbeli elrendezéssel építményeket, formacsoportokat hoznak létre, nagyobb térben, nagyobb méretű elemekből is kialakítanak térrészeket.

Az építőjátékok változatos alkalmazása mellett kreatívan felhasználják a különböző méretű és formájú berendezési tárgyakat, a maguk készíttette figurákat. Ügyesen és fantáziával építenek a vizes homokkal. E tevékenységek során tapasztalatokat szereznek az egymásra rakott formák egyensúlyi viszonyairól, az alátámasztási, lefedési lehetőségekről, a tárgyak térbeli helyzetéről, a formák egymáshoz rendelésének egyszerűbb és bonyolultabb viszonyairól.

Egyre bővülő *téri tapasztalataikat* fokozatosan *beépítik* térábrázoló tevékenységeikbe is. Képi, plasztikai munkáikban emlékeztük és megfigyelésük segítségével, saját elképzeléseik alapján jelenítik meg élményeiket, a környezetükben történt eseményeket, a hozzájuk közel álló cselekményes témákat. Síkbeli, térbeli ábrázolásokban a képi elemeket egymáshoz, egymás mellé rendelik és egyszerű összefüggéseket is megjelenítenek.

Emberábrázolásukban egyre kifejezőbb a részformák és egyszerű mozgások jelzése. Plasztikai alkotásaik finomabb kidolgozásúakká válnak, a forma és főbb tagoltság egyéni érzékeltetésével. Az elkészített figurákat téri kompozíciókba rendezik, és ehhez felhasználják az összegyűjtött terméseket, ágakat, leveleket is.

A jól ismert eszközök mellett változatos *anyagokat és technikákat* is alkalmaznak (pl.: levélvarázslás, díszítés nyomdázással, termésekből, textil-, fonaldarabokból, montázkészítés, fonás, varrás, szövés, zöldségszobrászat, képalakítás magvak szórásával, üvegfestés, hó festés). Játékukhoz kellékeket, ünnepekre ajándékokat, díszeket készítenek, a szerkesztés, barkácsolás eszközeinek, a kézimunka és ábrázolás technikájának együttes használatával.

- *Az vizuális tevékenységek* integrálódnak a mindennapi játékban. A gyermekek egyéni fejlődését fokozottan figyelemmel kísérjük és segítjük. A családok felé folyamatosan közvetítjük az ábrázolási lehetőségek biztosításának fontosságát, a kész alkotások elismerésének, megbecsülésének személyiségfejlesztő hatását.

A beszédképesség fejlesztései

- A gondolkodás, *a szóbeli és vizuális kifejezőképesség* az egyes gyermekeknél különböző szinten állhat, de a kifejezésben e két képesség segíti egymást. Ösztönözzük a tevékenységekhez és azok tartalmához kapcsolódó beszédet, elősegítjük a gondolkodás, a nyelvi kifejezőképesség sokoldalú fejlődését. *A beszéddel kísért ábrázolási tevékenység*, az eszközhasználat és a technikák módjának közlése, ezek megértése, a térbeli, formai képzetek, arányok, irányok nyelvi kifejezésének gyakorlása segíti a beszédfejlődést, bővíti a nyelvhasználat területeit.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Örömmel, saját kezdeményezésükre ábrázolnak.
- Képzéseikben kifejezik gondolataikat, élményeiket.
- Elképzelés után meseszereplőket, stb., hangulatot is kifejezve, jellegzetes színekkel, formákkal, mozgással ábrázolnak.
- Tudnak egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékot, kelléket, ajándékot.
- Téralkításban, építésben másokkal együttműködnek.
- Ábrázolásaik változatos színhasználtságot és tagoltságot mutatnak.
- Emlékezet utáni témákban a részleteket is ábrázolják.
- Díszítő, tervező feladatot változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával, agyagba karcolással megoldanak.
- Tudnak különféle technikával képet alkotni, a technikát önállóan, a rendelkezésre álló anyagokból megválasztani.

4.10. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célunk: a közös éneklés, mozgás, zenei tevékenységek örömeinek megéreztetése, a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság fejlesztése, a zenei anyanyelv megalapozása.

Feladat: *a zenei anyagok életkornak megfelelő, igényes összeállítása*

- Programunk Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtett hagyományokra építi a zenei nevelést.

Elsősorban a *néphagyomány* gazdag gyermek- és népdalkincséből válogatunk, amelyek természetesen magukban hordozzák a beszéd ritmusát, a gyermekek hangszálainak, mozgásának, értelmének megfelelőek.

Játékaikban őrzik a magyar nép szokásait, hagyományos mozgáskultúrájukkal egyben az összetartozás, a társas érzés örömét is kifejezik.

- *A dalanyaggal egyenértékűek a mondókák*, kisebb szerepet kapnak a műzenei anyagok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások és a magyar zenei sajátosságokhoz hasonló más népek gyermekdalai.
- A gyermekek bontakozó zenei ízlését formálja és egyben továbbmélyíti a felnőtt és gyermek közötti kapcsolatot a *zenehallgatás, valamint az óvónő által nyújtott igényes, énekes élménynyújtás is*. Anyaga jellegében változatos, más-más gondolattársításra és érzelem átélésre ad alkalmat.

A zenei tevékenységek és szervezeti formák biztosítása

- *A kisebbek* kevés és kishangterjedelmű dalokkal és olyan ölbeli játékokkal ismerkednek meg, amelyek az anya-gyermek kapcsolat évszázados hagyományait elevenítik fel. A felnőtt játszik a gyermekkel s az ily módon nyújtott zenei élmény fokozza a biztonságérzetet, elősegíti a szeretetkapcsolat kialakulását.

Zenei érdeklődésük fokozódásával egyre gyakrabban vesznek részt az énekes játékokban, a közös éneklésekben. A gyakori *ismétlések* elősegítik az éneklési készségük fejlődését.

Megfigyelik a környezet hangjait, a csendet, az egymástól eltérő hangokat, zörejeket, a dallamjátszó hangszerek hangszíneit.

Gyakorolják a halk-hangos **mondókázást**, éneklést, beszédet. A mondókákat, dalokat játékos mozdulatokkal eljátsszák, érzékelik az egyenletes lüktetést.

- A **nagyobbak** énekes játékaik pentaton és hexakord dallamfordulatúak, a dalokban a negyed, nyolcad ütemelemek mellett megjelenik a szünet és a szinkópa is. Az új mondókák, énekes játékok és kevés alkalomhoz illő műdal mellett szívesen ismétlik a már korábban megtanultakat is.

Zenei hallásuk fejlődik a halkabb-hangosabb, magasabb-mélyebb, lassabb-gyorsabb közötti különbségek változatos módon való érzékelése közben. Fokozatosan jutnak el a mechanikus felismeréstől a térben való kifejezésig, a fogalompárok tempóváltással vagy dallambújtatással történő összekapcsolásáig.

A környezet hangjainak közvetlen megfigyelése gyakori újra felidézése, hangutánzása, a finomabb különbségek felismerésére is képessé teszi a gyermekeket. A zenei tevékenységekben való aktív részvétel során változatos szövegeket, dallammotívumokat énekelnek vissza, a dallamokat szöveg nélkül is felidéznek, dallamot bújtatnak.

Kialakul az **egyenletes lüktetés**, motívumhangsúly biztonságos érzékelése. Erre az alpra épül a dalok, mondókák **ritmusának** megéreztetése. A ritmusvisszhang játékok, a lüktetés és ritmus egymáshoz hasonlítása, megkülönböztetése, összekapcsolása, a zenei eszközök (pl.: diókalapács, csutkahegedű, ütőhangszerek) használata jól szolgálják a **ritmusérzék** fejlődését. Az egyszerű ütő- és ritmushangszerek elkészítése, használata a gyermeki **kreativitás** kibontakozását is segíti.

- Az énekes játékokat kísérő **zenei mozgás** hozzájárul a mozgáskultúra gazdagodásához. A gyermekek fokozatosan elsajátítják a körbejárás sajátos testtartását, az együttes mozgás során (pl.: két kör, csiga-kígyóvonal, átbújás a kapu alatt) fejlődik a tér- és formaérzékük. Megismerik a szerepcserés, párválasztós, sorgyarapító játékokat, a guggolás, kifordulás, páros forgás mozgásait.

Szabálytudatuk egyre bonyolultabb **mozgásformák** elsajátítását teszi lehetővé. Egyszerű tánc lépéseket utánoznak, az énekes játékokhoz tartozó mozgást képesek megváltoztatni.

- A gyermekeket az egyéni fejlődés biztonságérzete, az éneklés öröme is közös játékra, **önálló játékszervezésre** ösztönzi. Átélik a jól hangzó, összecsengő éneklést, ritmikus együttmozgást, és a játék helyzet kínálta társas kapcsolatok örömét, a dramatizálás, szerepvállalás izgalmát, egy-egy zenei feladat többféle módon való megoldásának sikerét.

- Az ének-zenei tevékenység a gyermekek és pedagógusok kezdeményezésével az *egész napot* áthatja. A globális zenei tevékenységekben elsősorban a közös mozgás, éneklés jelenti az élményt, egyidejűleg fejleszti a hallási, éneklési készséget, a ritmusérzékletet.
- A felnőtt-gyermek, a felnőtt és a gyermekek egy csoportja vagy az egész csoport jókedvű játéka közvetve fejleszti a zenei képességeket.
A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A zenehallgatást gyakran **kapcsoljuk** egyéb tevékenységekhez is, időtartama a gyermekek hangulatától függően, a helyzetnek megfelelően is változó.

A beszéd-készség fejlesztése

- A mondókák, énekes játékok gyakorlása, ismétlése elősegíti a helyes artikuláció fejlődését
- A mondókák különösen alkalmasak a ritmikus szövegben ismétlődő beszédhangok pontos észlelésére, tiszta képzésére, a jó beszédritmus érzékelésére.
- Az énekes szövegek hanglejtése, hangsúlya, ritmusa megéretteti a magyar nyelv kifejező erejét. A zenei anyagokban előforduló szavak, fogalompárok gazdagítják a szókincset. Ezek megértését és használatát éneklés, mozgás közben sajátítják el a gyermekek.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Élvezettel hallgatnak zenét.
- Tudnak mozgást, dallamot, ritmust rögtönözni (improvizálás, belső hallás fejlesztése).
- Tudnak néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni a megfelelő tempóban.
- Tudnak dallam- vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
- Tudnak társaikkal térformákat alakítani.
- A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaikkal együtt egyöntetűen, esztétikusan végzik.
- Tudnak élvezettel, irányítás nélkül játszani néhány dalos játékot.
- Felismerik a halk-hangost és tudnak halkán, hangosan énekelni, beszélni.

- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Mindkettőt tudják mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.
- Megbeszélés vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudják kísérni.

4.11. A gyermek fejlődésének tervezése, megfigyelése, mérése, elemzése

A gyermek és környezete sokoldalú megismeréséhez elengedhetetlenül szükség van a családdal való rendszeres kapcsolattartásra. Az óvodai befogadást megelőzően, családlátogatáson ismerkednek meg az óvodapedagógusok a gyermek szociális háttérével, mivel az nagyban befolyásolhatja a gyermek fejlettségi szintjét. Óvodáskor végéig a családdal való rendszeres kapcsolattartás jellemző óvodánkra (szükséges esetben visszatérő családlátogatás).

A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés

Az ismeretadás a tapasztalatszerzés során nem az életkor határozza meg a tervezés tartalmát, hanem az egyedi érési, fejlődési ütem. Ha azt tapasztaljuk, hogy a gyermek bizonyos funkciókban lemarad, vagy stagnál, az óvodapedagógus visszatér arra a szintre, ahol a gyermek még biztonságosan mozog, cselekszik.

Az óvodapedagógus feladata:

- differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazása
- az óvodapedagógus folyamatos felkészülése a speciális képességek támogatásához
- megfelelő tárgyi feltételek biztosítása a differenciált kibontakoztatáshoz
- a szülő figyelmének felhívása a gyermek képességeire
- megfigyelés, tervezés, mérés, elemzés, fejlesztés

A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója

A gyermek fejlődését a egyénileg **fejlődési naplóban** nyomon követjük az óvodába lépéstől az iskolakezdésig. Fontosnak tartjuk, hogy a rögzített információkat folyamatosan felhasználjuk munkánk során. Az intézményünkben alkalmazott gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentumban szereplő felmérőlapok alapján félévente rögzítjük a gyermekek fejlettségi szintjét a kijelölt területeken.

A gyermekek fejlődési naplója tartalmazza:

- anamnézist
- az óvodakezdés, befogadás tapasztalatait
- egyéni képességfejlődés mutatói és fejlesztési tervek

A 22/2013. (III.22.) EMMI rendelete értelmében, minden gyermeket minimum évente kétszer fel kell mérni, szükség esetén fejlesztési tervet kell készíteni, s a felmérés utáni tapasztalatokat meg kell beszélni a szülőkkel. Azt is megmondja, hogy mely területeket kell mérni.

A négy fejlődési terület a következő:

- **érzelmi-szociális,**
- **értelmi,**
- **beszéd-,**
- **mozgásfejlődés**

A gyermekek mérése természetes környezetben, a csoportszobában, a gyermek mindennapi tevékenysége során kell, hogy történjen. Így realisabb képet a fejlettségi szintjének megállapításához, a pedagógust sem vonja el a nevelőmunkától.

5. Az óvoda gyermekvédelmi programja

- A gyermekvédelmi programot az adott nevelési évben az óvodavezető pedagógiai, működési tervének melléklete tartalmazza. A konkrét célok, feladatok meghatározása mindig az adott nevelési év gyermekvédelmi helyzete alapján történik.
- Főként a prevencióval korrigáljuk a hátrányos helyzetet – minden lehetőséget kihasználva a veszélyeztetettséget elkerülve.
- Formái lehetnek: szociális, környezeti, egészségügyi veszélyeztetettség.
- A prevenciók annál jobban működnek, minél hatékonyabbak az együttműködő felnőttek, szakemberek, óvodapedagógusok, szülők együtt a gyermekekért.
- A prevenciókon azért van a legnagyobb hangsúly, mert ezzel lehet hatékonyabban korrigálni a problémákat a gyermekekénél.
- A prevenció főleg a pedagógus kötelessége.

Kapcsolattartásunk az alábbi intézményekkel

- Gyermekjóléti Szolgálat,
- Óvodai gyermekorvosi, Védőnői hálózat,
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Családsegítő Központ,
- Gyámügyi Hivatal,
- Pest Megyei Tanulási Képességeket Vizsgáló Bizottság

Sikerkritérium a gyermekvédelem területén:

- A gyermek a **legnagyobb érték**, ezért úgy kell eljárni minden pedagógusnak, szülőnek, hogy a gyermek egészséges fejlődését minden tevékenység során maximálisan segítse tudása és legjobb képessége szerint.
- Szem előtt kell tartani, hogy a gyermekvédelem nem más, mint a **speciális feladatok jó érzékkel történő kezelése**, hiszen a gyermekek védelme minden felnőtt kötelessége.

6. Gyermekvédelmi munka az óvodában

A gyermeki jogok védelme:

- Minden természetes és **jogi személy kötelessége**, aki, a gyermekek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik. A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére irányuló tevékenység.

- *A nevelési, oktatási intézmények közreműködnek* a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésébe, ennek érdekében együttműködnek a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.
- A gyermekvédelmi munka elsősorban a *prevenció* és a segítségnyújtás feladataiból áll.
  - a segítségnyújtáshoz szükséges a gyerek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi vizsgálatának kezdeményezése, szervezése.
  - A gyermek testi fejlődésének mérése védőnői segítséggel.
  - Egészségügyi tartalmú programok szervezése a szülők számára.
  - Egyedi problémáknál a megfelelő szakemberhez való irányítás.

Az intézményünkbe:

- *Változó szociális háttérrel* rendelkező gyermekek járnak, így a gyermekvédelmi munka is többfelé ágazó.
- Az utóbbi időben tovább növekedett a gyermeküket *egyedül nevelő szülők* száma sok a válás, valamint sok családban a munkanélküliség is veszélyezteti az anyagi biztonságot. Emiatt magas azon családok száma, akik a megélhetési problémák mellett nevelési problémákkal is küzdenek.
- *A szülőt megnyerni* és elveszíteni a gyerekeken keresztül lehet. Mi a szülők mindegyikét megnyerni szeretnénk, mert ez a feltétele a nevelésben való jó együttműködésünknek. Arra törekszünk, hogy a velünk kapcsolatba lépő családok a beiratkozás pillanatától segítséget kapjanak óvodapedagógusainktól. A nyílt és bizalmon alapuló kommunikáció kiépítése időigényes feladat. Fontos, hogy az óvodapedagógusok kezdettől fogva rendszeresen beszéljenek a családokkal.

A gyermekvédelmi feladatokat:

- Az intézményben 1 fő óvodapedagógus látja el. Feladata tájékoztatni a szülőket, hogy az intézményen kívül milyen gyermekvédelmi feladatot, ellátó intézményt kereshetnek fel problémáikkal a gyermekvédelmi felelős a Gyermekjóléti Szolgálat felkérésére, részt vesz a gyermekeket érintő esetmegbeszéléseken.
- A pedagógusok a hátrányos, halmozottan hátrányos (HHH) és veszélyeztetett okok feltárása érdekében kötelesek családlátogatáson megismerni a gyermek családi környezetét. A HHH - s gyermekek szüleivel való kapcsolattartás, szoros együttműködés menete:
- Személyes kapcsolattartás: családlátogatás, egyéni beszélgetések, fogadóórák, szülői értekezletek.
- Egyénre szabott beszoktatás biztosítása.
- Rendszeres tájékoztatás a gyermek fejlődéséről.
- Egyéni előzetes egyeztetés alapján a szülői részvétel biztosítása a foglalkozásokon.
- Rendszeres egyéni beszélgetések, a gyermek nevelésével kapcsolatos nézetek kicserélése.
- Az ingyenesség biztosítása.
- Fontos, hogy a HHH - s gyerekek a beiratkozást követően rendszeresen járjanak óvodába, legalább napi hat órát tartózkodjanak ott, ne legyenek igazolatlan hiányzásaik. Így válik jogosulttá az évi kétszer adható települési támogatásra (szülő kéri, gyermekvédelmi felelősök, pedagógusok hívják fel a figyelmet erre a lehetőségre).
- A gyermekvédelmi felelős a csoportban dolgozó óvodapedagógusokkal együtt javaslatot dolgoz ki az anyagi rászorultság figyelembevételével a gyermekek szociális támogatására és pedagógiai gondozására, pl. gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése).

A családdal való kommunikáció alapelvei

Adjunk időt, alkalmat, bátorítást a családnak, hogy megosszák velünk gondolataikat, céljaikat, örömeiket, gondjaikat. Adjunk lehetőséget a privát beszélgetésre. Az információt kezeljük bizalmasan.

A családok és pedagógusok szabadon kommunikáljanak a gyerekekről és élményeikről.

A családokkal való kommunikálás módszerei:

- Reggeli és délutáni beszélgetés,
- Szülői értekezletek,
- Faliújságok, zárt facebook és messenger csoportok
- Fogadóórák,
- Családlátogatás,
- Nyílt napok,
- Szülők bevonása az óvodai életébe,
- A családi érdeklődés feltérképezése,
- Közös programok (pld. ünnepek, stb.),
- Partneri igény és elégedettség mérés.

Az óvoda családsegítő és családokat támogató tevékenysége, a családsegítő feladatai

- A csoport óvónőinek segítése, a családbevonás feltételeinek megteremtése és szervezése. Hirdetőkön a szülői programokról folyamatos tájékoztatás.

A családok megismerése

- Folyamatos *tájékozódás az óvónőktől*, rendszertelenül óvodába járók, az óvoda szokás és szabályrendszerét megszegők, fejlesztő terápiás foglalkozásra járók.
- *Családok igényeinek felmérése* (szükséglet, állapot, életvitel, bánásmód a gyermekekkel), családlátogatások, egyéni és csoportos beszélgetések. Feljegyzések az esetekről. Szükség és igény szerint a Családsegítő, Pedagógiai Szakszolgálat igénybevitelével családterápia tervezése, szervezése.
- *A szülők bátorítása* az óvoda életébe történő bekapcsolódásra.

7. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből, nem egyforma előélettel érkeznek óvodába, fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés. Felelősségünk különösen nagy a hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordozza. Ők néha csak Tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, testi és lelki fejlődésükhöz. Munkánk során a szociális háttér feltárását követően szervezzük, tervezzük az egyéni, gyermekre, családokra szabott, a hátrányok enyhítését szolgáló óvodai nevelési feladatainkat, pedagógiai tevékenységeinket.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai:

A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje

- A család lakhelye és környezete
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota
- A családtagok száma

Környezeti okok lehetnek:

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek
- Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma, több generáció együttélése
- Szülők iskolázatlansága
- Nevelési hiányosságok: kettős nevelés; felügyelet és gondozás hiánya; helytelen bánásmód (brutalitás); érzelmi sivárság; közömbösség; könnyelmű; felelőtlen életvitel; szenvedélybetegségek- alkohol-és drogfogyasztás; bűnöző családi háttér;

Anyagi okok lehetnek:

- Munkanélküliség
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok:

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
- Mozgáskorlátozottság
- Érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- Szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

Célunk:

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének megalapozása a megfelelő minőségű óvodai neveléssel három éves kortól iskoláskor kezdetéig. Az Óvodán belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesítése.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni adottságaik és képességeik figyelembe vételével, a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés elősegítése, biztosítása.

- Gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.
- Hatékony együttműködés a szülőkkel valamint az óvodán kívüli szervezetekkel, a hátrányos helyzet csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése érdekében.

Feladataink:

- A segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása.
- Az egyéni bánásmód, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése. A szülőkkel való közvetlen, rendszeres, partnerségre épülő kapcsolat kialakítása, személyes törődéssel és fejlesztéssel a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek támogatása.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása.
- Családlátogatás, a gyermekek életkörülményeinek megismerése.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása, a gyermekek szocializációjának elősegítése.
- A mintaadó óvodai környezet biztosítása, a HH/HHH gyermekek élményhez juttatása.
- A tárgyi és humán erőforrás fejlesztése, a hátrányok csökkentése érdekében.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése, fejlődésük elősegítése, egyénre szabott, egyéni képességeiknek megfelelő fejlesztési terv megvalósítása.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulásokon való részvétel és rendezvények látogatásának biztosítása)
- Szociális ellátó rendszerrel való aktív együttműködés (a rászorulóknak segítése a természetbeni és pénzügyi juttatásokhoz)
- Támogató szervezetek és pályázati források felkutatása a hátrányos helyzetű gyermekek és családok támogatására - Baptista Szeretetszolgálat, Tatárszentgyörgyi Baptista Közösség és Jelen- Lét Pont; Máltai Szeretetszolgálat).
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, családi-beszélgetéseken (fogadó órákon), a gyermekvédelmi megbízott által szóban, valamint írásos tájékoztatón keresztül.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz.

Célunk, hogy az Óvodában ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges, az esélyegyenlőség megteremtése érdekében az intézményben megvalósuló minden tevékenység során.

Intézményi esélyegyenlőségi feladatok:

- Felvételi kérelmek elbírálásának kiemelt szempontja az esélyegyenlőség.
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása, a többi gyermek érdekeinek figyelembevételével, és érzelmeik tiszteletben tartásával.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatásokhoz.
- Egyéni foglalkozásokon való részvétel biztosítása, egyéni fejlesztési terv alapján, esetmegbeszélések.
- Az átlagtól pozitív irányba eltérő gyermekek képességeinek kibontakoztatása, fejlesztése, tehetséggondozás.
- Valamennyi óvodai „szereplővel” a másság elfogadtatása
- Az otthon és az óvoda világának találkozásával, az egymás kölcsönös elfogadásán és tiszteletén alapuló nevelőpartneri viszony kialakítása, család-orientált szemlélet kialakítása
- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb rész-képesség zavarok kialakulásának megelőzése)
- Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése, gyermekorvosi, védőnői tanácsadás karitatív szervezetek által biztosított szűrőprogramok megszervezése.
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal:
  - gyermekjóléti, családsegítő szolgálat
  - védőnői hálózat
  - szakszolgálatok (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása),
  - civil szervezetek

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- a teljesítmények értékelése során
- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- gyermeki jogok gyakorlása során
- felzárkóztatás, egyéni fejlesztés vagy tehetséggondozás biztosításával,
- gyermekcsoportban történő elhelyezéskor,
- hit és vallásfoglalkozáson való részvétel biztosítása során

8. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Az óvoda és a család

- Óvodai nevelőmunkánk a *családi nevelésre épül, együtt szolgálja a gyermek fejlődését, kiegészíti azt*. A szülő tud legtöbbit gyermeke szükségleteiről, igényeiről, a pedagógus pedig szaktudása és tapasztalatai alapján hatékony segítséget tud adni a gyermek fejlődéséhez. Ennek feltétele a szoros együtt működés.
- *Óvodánk nyitott* a szülők, a családok felé. A partnerkapcsolat kialakításában kezdeményezők vagyunk, kölcsönös bizalom, tisztelet, alkalmazkodás és segítségnyújtás megvalósítására törekszünk a családokkal. *A folyamatosságot* a kapcsolattartás változatos formáin és közös tevékenységeken keresztül valósítjuk meg.

A kapcsolattartás formái

- *Családlátogatás*: a gyermek közvetlen környezetének, a család gyermekkel kapcsolatos információinak megismerése.
- *Napi tájékoztatás, beszélgetés*: rövid párbeszéd, kölcsönös érdeklődés kifejezése, lényeges információk átadása.
- *Nyitott Óvoda*: az óvoda mindennapi életébe való betekintés lehetősége, nyílt napok.
- *Fogadóórák*: négy szemközti találkozások és információcserék.
- *Szülői értekezlet*: együttes találkozások, közös gondolkodás, javaslatok, vélemények.

Szülői Szervezet

- Rendezvényeinken, ünnepeinken a szülők segítőtársaként vesznek részt, jelenlétükkel emelik az ünnep hangulatát, osztoznak az ünnep örömeiben gyermekeikkel, a többi szülővel, az óvoda dolgozóival.
- Az óvoda és család kapcsolatának alakulásában fontos szerepet tulajdonítunk a szülői munkaközösségnek, a folyamatos együttműködésben számítunk kezdeményező, koordináló, véleménynyilvánító munkájára.

8. 1. Az óvoda és az iskola

Törekszünk egymás nevelési céljainak, a nevelés, fejlesztés tartalmi megvalósulásának kölcsönös megismerésére.

Kapcsolattartási formák:

- Iskola - óvodlátogatások.
- Helyszíni tapasztalatcserek.
- Tájékoztatás az iskolába készülő gyermekek szülei részére.
- Az iskolai beilleszkedés tapasztalatainak megbeszélése.
- Közös rendezvény, rendezvénysorozat szervezése, aktív részvétellel.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

- **Logopédus:** Elvégzi a szűrővizsgálatokat, azok eredményeit egyeztetni az óvónőkkel. Folyamatosan fejleszti a gyermekeket, közvetlen kapcsolatot tart a szülőkkel.
- **Fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus:** Elvégzi a különböző funkciózavarokkal és/vagy beilleszkedési zavarokkal küzdő gyermekek pedagógiai szűrését, prevencióját, korrekcióját egyéni és kiscsoportos formában, a Pedagógiai Szakszolgálat felügyeletével.
- **Családsegítő- és Gyermejkölési Szolgálat:** A hátrányos (veszélyeztetett) helyzetben lévő családok problémáját orvosolja. A szülő kérésére vagy az óvoda jelzése alapján segíti a családokat érintő problémák megoldását (védőnők).
- **Pedagógiai Szakszolgálat:** Feladata a gyermekek fejlesztésében való kooperatív együttműködés (óvodapedagógusok - Nevelési Tanácsadó szakemberei – szülők).
- **Közégsi Könyvtár és Művelődési Ház:** Sajátos lehetőségeit tudatosan felhasználjuk nevelőmunkánkban oly módon válogatva, hogy azok elősegítsék a nevelési feladatok sokoldalú megvalósulását, ugyanakkor ügyelünk arra, hogy a gyermekek napirendje, pihenése ne sérüljön.
- **Egyéb kapcsolatok kialakítása:** A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében óvodánk a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, amennyiben pályázati forrás nyílik rá szakmai kapcsolatot alakít ki.

9. Az egészséges életmód alakításai

Célunk a gyermekek testi fejlődésének, környezethez való optimális alkalmazkodásának elősegítése, az egészséges életmód-életvitel szokásainak, igényének megalapozása. A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

Feladat a gyermekek gondozása, edzése, az egészséges életmód jó szokásainak kialakítása, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás szokásának alakítása.

- A nevelési hatások kedvező érvényesülésének egyik fontos feltétele a gyermekek gondozása, egészségük védelme, edzése, óvása, megőrzése. Testi-lelki, biológiai és komfort szükségleteik kielégítésével elősegítjük a kellemes közérzet fenntartását. Elfogadást, megértést közvetítünk, természetes testi közelségünk, tapintatos, segítő együttműködésünk fokozza a gyermekek biztonságérzetét, jó közérzetét.
- **Az önkiszolgálásban** különböző fejlettségi fokon álló, e téren is eltérő ütemben fejlődő gyermekeket támogatjuk, bátorítjuk, eredményeiket elismerjük. Türelmesen, megfelelő időt hagyva kezdetben velük együtt végezve a teendőket alakítjuk az egészségügyi szokásokat. Fokozatosan szoktatunk a tevékenységek egyre önállóbb végzésére, alapozzuk a tiszta, rendezett megjelenés és környezet iránti igényt.
Az egyes gyereket saját teljesítőképességéhez viszonyítva juttatjuk el az optimális szintre.
- Folyamatosságot teremtve a gyermekek egyéni tempóját figyelembe véve szervezzük az étkezéseket. Az **étkezési szokásokat**, érzékenységet megismerve tapintatosan ösztönözzük az ételek elfogyasztását. Önkiszolgálásra, naposi munkára, önálló, kulturált étkezésre

szoktatunk. Az étkezések során és a nap bármely szakában folyadékot biztosítunk és kínálunk. A napi tápanyagszükséglet kielégítése és változatossága érdekében tájékoztatjuk a szülőket az óvodai étrendről, és közreműködésükkel kiegészítjük azt (zöldségek, gyümölcsök), az egészséges táplálkozás érdekében szelektálják a fogyasztói társadalom káros hatásait (coca-cola, chips, édességek stb.)

A gyermekek maguk is részt vesznek a gyümölcssaláták, kínáló tálak készítésében, így lehetőség adódik arra, hogy számukra eddig szokatlan ízekkel, és az elkészítés módjával megismerkedjen.

Mindezzel modellt nyújtunk a családoknak egy korszerűbb, egészségesebb, táplálkozási szokás bevezetésére.

- **A *testápolás*** feltételeinek megteremtése és szokásainak kialakítása a gyermekek tisztaságigényét fejleszti, egészségük védelmét szolgálja.

A napi rendszerességű testápolás magába foglalja a higiénés használatot, az étkezés előtti, szükség szerinti kéz- és arcmosást, az érzékszervek ápolását és védelmét, a napi fogápolást, esetenként a gyermek teljes mosdatását, kiterjed a homokozás utáni lábmosásra, nyáron az ebéd előtt zuhanyozásra.

A gyermekeket szükségleteik jelzésére, és azok bármikor történő kielégítésére szoktatjuk.

Az egyéni különbségeket ismerve a gyermekek kérései alapján ajánljuk fel közreműködésünket, nyújtunk segítséget.

Praktikus technikákat tanítunk, fokozatosan szoktatunk a teendők önálló elvégzésére.

A gyermekeket takarékos vízhasználatra szoktatjuk, melynek okait tudatosítjuk bennük.

A gyermeki önállóság fejlődését elősegítjük a sorrendiség és szükséges technikák gyakorlásával.

Önmagunk és környezetünk rendjének, esztétikájának megtartására szoktatunk.

- **A *pihenés***, alvás feltételeit (szellőztetés, jellel ellátott óvodai ágynemű, mese, altató, simogatás, természetes testhelyzet, „alvókák”,) megteremtjük.

A szülők figyelmét ráirányítjuk az éjszakai alvásigény kielégítésének biztosítására.

- **Udvari játék:** Időjárástól függően sokat tartózkodunk a szabadban. A gyermekek edzettségét, ellenálló képességét fokozza a levegő, víz, napfény hatása. Szeles, esős időben, nagy havazáskor, a csoportszobában, nyitott ablaknál mozognak.

Megfelelő hőmérséklet esetén a gyermekek szabad testfelülettel napoznak, pancsolnak. Az edzési lehetőségek közé tartozik a fára mászás, télen a szánkózás, csúszkálás.

9. 1. A gyermekek egészségének védelme

Az egészséges életmód jó szokásainak megalapozása egyben a gyermekek egészségének megóvását is segíti.

További feladatok:

- **A személyi, tárgyi, higiénés feltételek biztosítása**
(felnőttek személyi higiénéje, környezet tisztántartása, a jó világítás, természetes fény, színharmónia, zöld növények, páratartalom, levegőcsere).
- **A gyermekek testi épségének védelme, a balesetek megelőzése**
(biztonságos tárgyi feltételek, hibaforrások megszüntetése, a tipikus gyermekbalesetek megelőzése érdekében állandó felnőtt kontroll, szokások, szabályok alakítása).
- **Kisebrendellenességek megelőzése, korrekciója**
(az egyes gyermek korábbi betegségeinek ismerete, a teendőkre való felkészülés előfordulásuk esetén, védőnői, orvosi szűrések, szükséges szakorvosi vizsgálatra való utalás, szemészet, hallás, fogászati, belgyógyászati szűrések, pszichológiai, pedagógiai szakszolgáltatások igénybevétele).

10. Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése.

A kiemelten tehetséges gyermek nevelésében mikro csoportos tevékenységszervezés közben differenciáltan foglalkozik az óvodapedagógus.

Az óvodapedagógus feladata:

- a tehetséges gyermek felismerése, differenciált foglalkoztatása,
- szülő tájékoztatása és a gyermek lehetőség szerinti szakirányú intézménybe irányítása
- dokumentálja a gyermek fejlettségmérő lapján

A tehetségre vonatkozóan nem vonhatunk le óvodás korban messzemenő következtetéseket, de odafigyelünk a jó emlékezetre, jó kezűgyességre, játékában kiemelkedő építmények létrehozóira, papírhajtogatásban, és rajzolásban, mozgásban, kreativitásban megnyilvánuló tehetségekre. A tehetséges gyermekek gondolkodásának fejlettsége gyorsasága, produktivitása sokszor együtt jár fejlett problémamegoldó kommunikációs képességgel. Ebben az életkorban a gyermekek megismerésének és fejlesztésének legfontosabb eszköze a játék, így játékának gazdagítása, az együttjátás nyújthatja a legjobb lehetőséget a testi-lelkiszellemi fejlesztésre. Tudjuk, hogy a differenciálás segítségével a személyiség a maga útját bejárva képes fejlődni.

11. A különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése

A korai segítségnyújtás

A köznevelési törvény biztosítja, hogy minden sajátos nevelési igényű gyermek születése pillanatától, illetve a szülők igényeihez alkalmazkodva, támogató segítséget kapjon. Ahhoz, hogy a speciális nevelési szükségletű gyermek eredményesen illeszkedjen be a közösségbe, hogy saját képességeinek megfelelően fejlődjön, orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai, logopédiai, óvodapedagógusi segítségre van szüksége. Óvodánk ellátja a mozgásszervi

fogyatékosággal küzdő gyermekeket, (ehhez akadálymentesített bejárat, mozgássérült WC, mosdó áll rendelkezésünkre), az érzékszervi fogyatékosággal küzdőket (hallássérült, nagyothalló, látássérült, gyengénlátó), a beszéd fogyatékosággal küzdő óvodásokat utazó gyógypedagógus látja el, valamint az integrálható egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő és a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekeket.

A sajátos nevelési igényű óvodáskorú gyermekek:

- Az óvodába lépéskor igen heterogén képet mutatnak. Az eltérések az életkorban, a fejlettségi szintben, a sérülések típusában és súlyosságában, a gyermek előzetes életében, a családi vagy intézeti nevelésében gyökereznek. Közös vonásuk, hogy fejlődésük lelassult, mennyiségi eltéréseken túl minőségi eltérés is tapasztalható. Amíg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletes tempóban nagyobb lépcsőfokokon jut el a célig, addig a sajátos nevelési igényű gyermek kisebb, alacsonyabb lépcsőfokkal, sok-sok gyakorlás útján, hosszabb idő alatt közelíti meg a célt, a saját lehetőségeinek csúcsait.
- *A sajátos nevelési igényű gyermeknek* szüksége van a bizalomteljes szeretetre, elfogadásra, de a túlzott óvó-védő szeretet gátja is lehet önállósulásának. Ezért meg kell tanulni, elengedni a gyermek kezét, örülni első önálló kísérletének, de ezt elő kell segíteni, illetve szükségleteit oly módon kell figyelembe venni, hogy a napirendben legyen „pihenés, nyugalom, melyben azt tesz, amit akar”.
- *A családdal együttműködve* célzottan igyekszik a pedagógus kihasználni azokat az időpontokat, amikor bizonyos funkciók érése szenzibilis fázisban van. A szociális tanulás támogatása közben figyelembe veszi a program, a különböző funkciók egymásba épülését. Igyekszik sikerélményt biztosítani gyermekeknek azzal, hogy a tanítási technikák, elsajátíthatók, könnyen érthetők legyenek. A tanulás akkor hatékony, ha a gyermek biztonságot érez, tudja, hogy környezete elfogadja, megérti és szereti.

Sajátos fejlesztési elveink

A gyermekek fejlesztése a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szűrővizsgálata, és szakvéleménye alapján a szülők kérésére, egyéni vizsgálat alapján, az óvodapedagógusok és a Nevelési Tanácsadó javaslatára, a szülők beleegyezésével történik.

- A szülőt mindig megilleti a korrekt tájékoztatás a gyermek állapotáról.
- Megismerjük a szülők csoporttal szemben támasztott igényeit, figyelembe vesszük a család életkörülményeit.
- A szülő mindig partner, a központban az anya-gyermek kapcsolat erősítése áll.
- Alapozunk a tudatosan épített játékos tanulási helyzetekre.
- Gyermekközpontú szemlélettel a szocializáció megtámogatása.
- Önképzéssel, továbbképzéssel, szemléletváltás a sajátos nevelési igény tolerálása.
- Fontos szempont a kis lépések elvének követése, valamint a kiszámíthatóság és a folyamatosság biztosítása.

Célunk

Olyan feltételrendszer biztosítása, mely figyelembe veszi:

- a tünetek változatosságát,
- az egyéni teherbíró képességet,
- a speciális nevelési szükségleteket,
- a harmonikus gyermeki személyiségfejlesztést,
- testi, szociális, az anyanyelvi, értelmi érettség szintjeit.

A súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyermekek:

- *Elfogadtatása* a csoportba járó gyermekekkel. Az óvodai csoport mindennapi életébe, a közösség munkájába történő bevonásuk. A beszédben akadályozott gyermekek képesek

legyenek valamilyen módon megérteni önmagukat. A beszédbeli akadályozottságuk ellenére képesek legyenek az iskolához szükséges képességek elsajátítására.

Az enyhe értelmi sérült gyermekek:

- **Szocializálása** a gyermekközösségbe. A csoport mindennapi tevékenységébe történő bevonásuk, a képességeikhez mért feladatok elvégeztetése. A kognitív funkciók minél intenzívebb fejlesztése a szakemberhálózat segítségével.

A testi, érzékszervi sérült gyermekek:

- **Másságának** elfogadtatása az óvodai közösséggel. A sérülésekből adódó hátrányok kompenzálása más területeken. A helyi szakemberek segítségével az iskolára való felkészítésük.

A hiperaktív gyermekek:

- Magatartásproblémáiból adódó konfliktusok kezelése, elfogadtatása a gyermekközösséggel. Az óvodai **magatartási normák megtanítása**, iskolára való alkalmassá tételük.

Feladatunk

Az eltérő ütemben fejlődő gyermekek elmaradásának mértékét szakemberek segítségével állapítjuk meg (pszichológus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus), Differenciált, személyre szabott bánásmóddal segítjük képességeik kibontakozását. Az óvodában dolgozó segítő szakemberek támaszt nyújtanak az óvodapedagógusok számára ezen gyermekek szükségleteinek kielégítéséhez.

A súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyermekek:

- Logopédiai terápia során történő megsegítése, beszédértésük illetve expresszív beszédük fejlesztése arra a szintre, hogy képesek legyenek a beszéddel kommunikálni. A beszédhangjaik tisztítása, iskolára való alkalmassá tételük.

Az értelmi sérült gyermekek:

- Sérülés specifikus terápiában részesítése, a kognitív funkciók fejlesztése. A saját képességeikhez és munkatempójukhoz mért feladatok segítségével iskolára való alkalmassá tételük.

A hiperaktív gyermekek:

- Figyelmének, kitartásának fejlesztése szakemberek bevonásával, a sajátos igények figyelembevételével iskolára való alkalmassá tétele.

A fejlesztés legfontosabb területei

- A nagymozgások korrigálása, az egyensúlyérzék kialakítása, fejlesztése.
- A manuális készség fejlesztése.
- A beszédszervek ügyesítése; a beszéd indítása; a beszédhibák korrigálása.
- A játéktevékenység fejlesztése.
- A zenei nevelés alapjainak lerakása.

A játékba integrált tanulás keretén belül a gyermek megismeri:

- a szociális szerepet,
- az érzelmeket,
- a motívumokat,
- a környezet személyi és tárgyi világának elsajátítását.

A sajátos nevelési igényű gyermek mozgás jellemzői:

- A fejlődésben akadályozott gyermek mozgása is eltérő ép társaitól.

- A pszichomotorikus fejlődésüket befolyásolja az életkor mellett a fejlődési tempó nagyfokú lelassulása, a fejlődés szabálytalansága, egyenetlensége, az egyes területek egymáshoz való viszonyában bekövetkező változás.
- Ezeknél a gyermekeknél a mozgásfejlődés során bizonyos szakaszok kimaradnak, kevésbé gyakorlódnak be, illetve hibásan rögzülnek.
- Ez a mennyiségi és minőségi eltérés megmutatkozik a mozgáskoordináció, egyensúlyérzék zavarában, a testséma, a téridő orientáció fejlődésének elmaradásában, ügyetlen, lassú mozgásban vagy, hipermotiválásban.

A mozgásfejlesztés feladata:

- Az óvodáskorú gyermekre a *cselekvésbe ágyazott* gondolkodás a jellemző, tehát a mozgásos tanulásnak óriási jelentősége van. Mivel gyermekeink fogékonyak a szenzoros-motoros közlésre, tanulásuk alapja a szemléletes cselekvéses tanulás.
- Az óvodai mozgásnevelés feladata, hogy *fejlessze* az erőt, ügyességet, gyorsaságot, állóképességet. Biztos legyen az egyensúlyérzéke, növelje teljesítőképességét, javítsa összerendezetlen mozgását.

A beszéd és zavarai:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek *speciális beszédfejlesztését* az teszi szükségessé, hogy a beszédük minőségileg és mennyiségileg is eltér ép társaiktól.
- *A beszéd és a mozgás fejlődése szoros összefüggésben van.* A kezdetben mozgásfejlődésre fordított energiák a motorika megszilárdulása után felszabadulnak, és a beszédfejlődés irányába hatnak.

A sajátos nevelési igényű gyermekek beszédfejlődésének előforduló sajátosságai

- A tünetek formái összefüggnek a *sérülés súlyosságával* nem csak a beszédfejlődés egyes fokozatai késnek, hanem a nyelvi differenciáltság is tökéletlen marad.
- Az élmények diffúz és pontatlan átélése már önmagában is csökkent nyelvi adottságokat és képességeket eredményez.

- Gyakran évekig *megrekednek a preverbális kommunikáció* szintjén.
- Jellemző az *artikulációs hibák nagy száma*, mely részben működési eredetű részben, a beszédszervek fejlődési rendellenességeivel van összefüggésben.
- A gyermekeket jellemzi, hogy kognitív, emocionális és szociális területen oly mértékben gátoltak, hogy nehéz őket motiválni.
- A megkésett mozgásfejlődés gátolja, hátráltatja a beszéd kifejlődését, megzavarja azt a folyamatot, melyben a gyermek közvetlen közelről ismerkedik meg a környezettel, gátolja a képzetek kialakulását, érzeteti hatását az artikulációban, mely a beszédszervi mozgások magasabb fokú koordináltságát igénylik.
- *Fontos a sokat beszélő, megértő környezet, család* a beszédszervek ügyesítése, tornáztatással, játékos gyakorlatokkal. A beszéd indítása a passzív és aktív szókincs bővítése, mondatalkotás segítése (képekkel, tárgyakkal), mondóka, illetve vers megismertetése. Spontán beszédre nevelés

A fejlesztés szervezési és időkeretei

- A *súlyosan akadályozott beszédfejlődésű* gyermekek egyéni illetve kiscsoportos terápiás foglalkozáson vesznek részt, mely heti 2-3 alkalommal terhelhetőségüktől függően 20- 40 percig tart.
- *Az enyhe értelmi sérült gyermekek* kognitív funkcióinak fejlesztése kiscsoportos illetve egyéni formában történik. A fejlesztésük kiegészül egy nagy- és finommozgás fejlesztéssel, valamint a grafomotorium és írásmozgás fejlesztésével. Amennyiben szükséges kiegészül a terápia a beszéd fejlesztésével is. A terápiás foglalkozások heti 2-3 alkalommal 20-40 percig tartanak a gyermek terhelhetőségétől függően.
- *A testi érzékszervi sérült gyermekek* sérülésspecifikumának megfelelően heti 2-3 alkalommal speciális egyéni terápiában részesülnek, melyek időtartama függ a gyermek életkorától és terhelhetőségétől.

- *Az autizmus spektrumzavarral élő és a hiperaktív gyermekek* sérülésük súlyosságától függően heti 2 alkalommal egyéni illetve kiscsoportos terápián vesznek részt, mely elsősorban a figyelem fejlesztésére, valamint a hiányos vagy sérült funkciók korrigálására irányulnak.

A fejlődés várható jellemzője az óvodáskor végére

- A sérülés specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartamától, a gyermek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés üteme, valamint az eredményessége,
- Enyhébb esetekben nagycsoportos korra el kell érni a gyermekeknek azt a szintet, mint ép kortársaik.

12. Pedagógiai Programunk alkalmazásának feltételrendszere

Személyi feltételek

Nevelőtestületünk tagjai jelentős arányban több éves gyakorlattal rendelkező, *tapasztalt pedagógusok*. Programunk önálló arculatát gyakorlati munkánk során együtt szeretnénk kialakítani. Továbbképzési igényünk folyamatos, ismereteink bővítését rendszeresen valósítjuk meg.

A csoportvezető óvónők munkarendje változó (állandó délelőtti illetve heti váltás). Együttműködésünk harmonikus, egymást kiegészítjük, hatékonyan, kiegyensúlyozottan nevelünk, a gyermekek gondozásában társaink a nevelő munkát segítő szakképzett dajkák.

Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez a személyi feltételeink részben adottak (utazó gyógypedagógus, (logopédus), gyógypedagógus).

Tárgyi feltételek

A **Gesztenyéskert Baptista Óvoda 4 csoportos**, az önkormányzat által fenntartott konyha segítségével biztosítjuk az óvodás gyermekek étkeztetését. Folyamatos, szakaszos bővítések által nyerte el végleges méreteit. Az épület földszintes, jól megközelíthető helyen van. Udvara tágas, nagy zöldterülettel rendelkező, az utcai forgalomtól elzárt. **TERVEINK között szerepel a bölcsőde építésnél sérült környezet helyreállítása, egy óvodakert kialakítása, mely nevelési törekvéseinket is szolgálja.**

A 2021/2022-es nevelési évben óvodánk új tornateremmel gazdagodott.

A csoportszobák felszereltsége megfelelő, a tornaeszközök - kézi szerek beszerzése folyamatosan valósul meg a fenntartó, a Szülői Szervezet és pályázatok segítségével. A működési feltételeink javítását a **pályázatokon való eredményes részvétel illetve a Tatárszentgyörgyi Gyermekekért Alapítvány** szolgálja remélhetőleg.

A 20/2012 . (VIII.31.) EMMI rendelet XVII fejezetében , a nevelési -oktatási intézmények kötelező felszerelésére vonatkozó szabályok a 63. bekezdés 161. és 162. §-ának megfelelően minden tárgyi feltétel adott óvodánkban.

A SZÜLŐK ÁLTAL IGÉNYELT EGYÉB SZOLGÁLTATÁSOK

Az óvodapedagógusok továbbképzéseken szerzett speciális képzettségét az alábbi tevékenységekben hasznosítjuk, kielégítve a szülők sajátos igényeit, amelyek az alábbi tevékenységi formában valósulhatnak meg térítésmentesen:

- **Idegrendszert fejlesztő „alapozó” mozgásfejlesztés**
- **Mozgáskotta- módszer alkalmazása**
- **Drámapedagógiai módszerek bevezetése**

A gyermeket körülvevő világ felfedezési, megismerési lehetőségének sokoldalú biztosítása érdekében rendszeres kirándulásokat szervezünk távolabbi helyekre. A külső világ megismerésén kívül a család és az óvoda jobb kapcsolatának alakulásában fontos szerepet

töltenek be. A kirándulások tervezése, szervezése a szülők szervező, véleménynyilvánító, koordináló munkájára épül.

Ajánlott helyszínek, melyek pedagógiai munkánkba beépülnek

A szülők a programokon való részvétel költségeit vállalják, ehhez minden alkalommal írásbeli beleegyező nyilatkozatukat adják. (önköltséges programok)

A természet szeretetére nevelés helyszínei

Mántelevi magán ZOO, Kecskeméti Vadaskert, Fővárosi Állat- és Növénykert, Budai hegyek, Ócsai Tájház, meseösvény

A környezeti kultúra megalapozását segítő helyszínek

Természettudományi Múzeum, Mezőgazdasági Múzeum, Vasúttörténeti Emlékpark, Parlament, Planetárium, Repülőtér, Szentendrei Skanzen, Közlekedési múzeum,

Bábszínház és mozi látogatás, kiállítások megtekintése.

13. Ünnepek, ünnepélyek

Célunk a nemzeti kultúránk megismertetése, a közösségi érzések, esztétikai élmények fejlődésének elősegítése.

Feladatok

- Hagyományaink, ünnepeink időről-időre visszatérő *sajátos keretek* között lezajló események, az összetartozás, a közösségi érzelmek, kötődések kialakulását erősítik. Alkalmat teremtenek a legszélesebb tevékenységi formák megvalósítására.
- Az ünnepek szervezési *előkészítésében* az óvoda minden dolgozója, a gyermekek és az események tartalmától függően a szülők is részt vesznek. Az ünnepek kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapiakból és ezáltal, nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek.
- A csoportok *jelkép, szokás és hagyományrendszerével* sajátos, egyéni színezetű légkört biztosítunk. Az előkészületek a csoporton belüli és az óvoda egészén belüli közösségi érzések alakítására kitűnő alkalmat teremtenek és tág teret nyújtanak a gyermekek közötti együttműködésnek, a kooperációnak és a kommunikáció gyakorlásának.

- Az ünnepek kapcsán *értékteremtés* folyamata valósul meg, amely a gyermekek által létrehozott értékben, alkotásban, ötlet megvalósításában nyilvánul meg.

Ajánlott ünnepeink

- Bármilyen formában és bármilyen tartalommal ünneplünk, a központban a gyermekek állnak. Az ünnepeke róluk és értük szólnak. Minden esetben törekszünk a természetességre, az esetleges szereplést közös játéknak fogjuk fel.

Az ünnepek hangulatának színesebbé tételére az óvoda dolgozói, az iskolások zenei műsora, éneklése, bábozása, vagy más érdekes tevékenységek adnak lehetőséget.

Hagyományaink, ünnepeink a szülők javaslatainak figyelembevételével, együttműködő támogatásukkal és szervezésükkel valósul meg. A család ünnepeit tiszteletben tartjuk.

Ünnepeink szervezése zárt és nyitott formában valósul meg a gyermekek fejlettségétől függően.

- *Az óvodai élet hagyományos ünnepei*

Anyák napi köszöntő- évzáró: május,

Gyermekek hete: május vége- június eleje

Nagycsoportosok Búcsúztatása: június,

Gyermekek név- és születésnapjai

- *Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek*

Mikulás,

Karácsony,

Farsang,

Húsvét

- *Nemzeti ünnepek*

Március 15: Nemzeti ünnep

- Jeles napok

Október 01: Idősek világnapja

Január 22: Magyar kultúra napja,

Május 28: Hősök napja,

- ***Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek***

Szüreti felvonulás: kínálás

Falu karácsonya,

Falu nap

- ***A természet ünnepei***

Állatok világnapja: október 4.

Víz világnapja: március 22.

Föld napja: április 22.

Madarak-fák napja: május 10.

Záró rendelkezések

Érvényességi nyilatkozat

Az óvodai pedagógiai program érvényességi ideje:

2024. március 01-től lép életbe.

Módosítva: 2024. 02. 19.

A pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- törvényi változások
- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol
- pályázati kötelezettség
- fenntartóváltás
- fenntartói ellenőrzés során feltárt hiányosságok, megállapítások miatt.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az intézmény vezetőjéhez
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek
- nevelőtestület elé terjesztés során szóban véleménykérés, döntés a módosítás elfogadásáról

A programváltoztatás utáni jóváhagyásra kötelezett:

- a 2012. évi CXC. törvény szerint - fenntartói jóváhagyás

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatalának rendje:

- Az intézmény nevelési programját, a nevelői szobában helyezük el.
- A programba az intézményvezetővel való előzetes egyeztetés alapján bárki betekinthez.

Az intézményvezető köteles az új szülők részére a tanévnyitó szülői értekezleten tájékoztatást adni az intézmény pedagógiai programjáról.

Legitimáció

Jelen dokumentum legitimációjára fenntartói törvényességi ellenőrzés során tett megállapítások miatt került sor.

Legitimációs záradék

Nyilatkozat
(igazgató)

A Gesztenyés kert Baptista Óvoda igazgatója nyilatkozom, hogy az intézmény Pedagógiai Programját az Nkt. 26. § (1) bekezdésben foglaltak szerint, a nevelőtestület bevonásával készült el.

Dátum: 2024.02.19.

[Handwritten signature]
.....
igazgató

Nyilatkozat
(fenntartó)

Jelen dokumentum módosítására a fenntartói törvényességi ellenőrzés során tett megállapítások miatt került sor.

A Fenntartó képviseletében a Gesztenyés kert Baptista Óvoda Pedagógiai Programját az Nkt. 83. § (2) bek. g.) pontja alapján jóváhagyom.

Dátum: Budapest, 2024. 02. 21. nap

[Handwritten signature]
.....
fenntartó